

Sowy parków krajobrazowych Wielkopolski

Cezary Korkosz
PHOTOGRAPHY

Cezary Korkosz

SOWY

PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WIELKOPOLSKI

Owls of Wielkopolska Landscape Parks

Eulen des Landschaftsparks in Wielkopolska

Tekst/Text/Text
Cezary Korkosz

Fotografie/Photograph/Fotos
Cezary Korkosz

Redakcja/Editor/Redaktion
Janusz Łakomicz, Paweł Śliwa

Recenzent i konsultacja naukowa/Consultation/Rezenson und wissenschaftliche Konsultation
Romuald Mikusek

Korekta/Proofreading/Korrekturlesen
Ewa Wawrzyniak

Tłumaczenie/Translation/Übersetzung
JS Jolanta Strucka

Skład/Composition/Satz
Polgres Multimedia Robert Wolski

Wydano na zlecenie/Publication sponsored by/Herausgegeben im Auftrag von
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego

Wydawca /Publisher/Herausgeber
Vikpol – Cezary Korkosz

Druk i oprawa/Print and binding/Drucken und Binden
Rex-Druk

Zdjęcie na okładce/Photo on the cover/Foto auf dem Umschlag
Sowa śnieżna/Snow owl/Schneeeule

ISBN 978-83-947291-0-3

© Cezary Korkosz, Poznań 2017

© Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2017

Wydanie/Edition/Ausgabe I, Poznań 2017

Nakład/Edition/Auflage **2000 egz.**

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Nocny tryb życia sów sprawia, że utrwalenie piękna tej grupy ptaków stanowi jedno z największych wyzwań przed jakim może stanąć fotograf przyrody. Na kolejnych stronach tej książki, dzięki zjawiskowym, wykonanym z kunsztem ujęciom, możemy zajrzeć w głąb świata na co dzień nie tylko niezauważalnego, lecz również niedostępnego. Zawdzięczamy to nie tylko zmysłowi artystycznemu i warsztatowi pracy fotografa, ale również jego ogromnej cierpliwości – większość wykonanych zdjęć poprzedziły wielogodzinne poszukiwania i obserwacje. Tym większe słowa uznania należą się autorowi niniejszego albumu, kolejnego z serii prezentującej perły przyrody wielkopolskich parków krajobrazowych.

Sowy to ptaki od zarania dziejów kojarzące się z tym co magiczne, tajemnicze, wręcz mistyczne. Mają swoje miejsce w wielu kulturach świata – wystarczy wspomnieć choćby o pójdzce, która w starożytnej Grecji uważana była za posłańca bogini mądrości, Ateny.

Nocturnal life of owls makes capturing the beauty of this group of birds one of the biggest challenges imaginable to be confronted by a nature photographer. Phenomenal, ingenious photographs on further pages of this book allow us to look inside the both imperceptible and inaccessible world. It is not only due to the photographer's artistic sense and photographic craft, but also his endless patience: taking most of the photographs was preceded by lengthy, laborious explorations and observations. This is why we owe even greater words of appreciation to the author of the album, a further work in the series of albums presenting beauties of the nature of Wielkopolska landscape parks.

Since the dawn of time, owls were associated with the magical, mysterious or even mystical forces. They have their special place in many world cultures – we only need to think of the Eurasian pygmy owl considered the messenger of Athena, the goddess of wisdom in the ancient Greece. At the same time, the same species inspired awe

Noächtliches Leben von Eulen ist der Grund dafür, dass die Festhaltung der Schönheit dieser Vogelart zu den größten Herausforderungen gehört, die von einem Naturfotografen gestellt werden können. Auf den folgenden Seiten dieses Buches können wir, dank den außergewöhnlichen, kunstvoll gemachten Aufnahmen, tief in die Welt hineinblicken, die im Alltag nicht nur unbemerkbar, sondern auch unzugänglich ist. Das verdanken wir nicht nur dem Kunstgefühl und der Arbeitsmethoden des Fotografen, sondern auch seiner enormen Geduld: den meisten gemachten Aufnahmen gingen stundenlange Suche und Beobachtungen voran. Ein umso größeres Lob ist für den Autor des vorliegenden Bildbandes auszusprechen, der eine weitere Position aus der Reihe darstellt, die Perlen der Natur der Landschaftsparks Großpolens präsentiert.

Bei den Eulen handelt es sich um die Vögel, die seit Anbeginn der Zeit mit allem assoziiert werden, was magisch, geheimnisvoll oder sogar mystisch ist. Sie haben ihren Platz in vielen Weltkulturen: es genügt als Beispiel den Steinkauz zu erwähnen, der im antiken Griechenland als Bote der Weisheitsgöttin Athene galt. In anderen Regionen Europas hat dieselbe Vogelart dagegen Grauen erregt: charakteristische Stimme sollte den sich nähernden Tod ankündigen. Auch die Klänge, die durch Waldkauz, Uhu oder Schleiereule erzeugt werden, vermehrten nicht gerade die Scharen ihrer Bewunderer. Indem sie

Z kolei w innych częściach Europy ten sam gatunek budził grozę – charakterystyczny głos miał zwiastować zbliżającą się śmierć. Również dźwięki wydawane przez puszczyka, puchacza czy płomykówkę nie przysparzały im sympatyków. Budząc najczęściej przerażenie, stały się pożywką dla kultywowanych przez całe wieki zabobonów, co niestety często było przyczyną bezmyślnego tępienia sów.

Współcześnie, dzięki coraz lepszemu poznaniu tych ptaków, mamy świadomość roli, jaką pełnią w środowisku. Ewolucyjne przystosowania sów do bycia perfekcyjnymi, budzącymi zachwyt i podziw nocnymi łowcami nie chronią ich niestety przed zagrożeniami spowodowanymi działalnością człowieka. Niedobór bezpiecznych miejsc nadających się do rozrodu, zmiany w środowisku spowodowane m.in. intensyfikacją produkcji rolnej, fragmentacja siedlisk, a także płoszenie są głównymi przyczynami ograniczającymi liczebność sów.

Do potrzeby ochrony tej pięknej grupy ptaków ma również przekonywać publikacja, którą mają Państwo w rękach. Drugim, równie ważnym jej celem jest dostarczenie wiedzy o jednych z najbardziej tajemniczych mieszkańcach wielkopolskich parków krajobrazowych. A jeżeli ponadto niniejszy album zainspiruje do tego, aby we wczesnowiosenną, bezwietrzną, księżycową noc, podczas spaceru przystanąć na chwilę i spróbować usłyszeć puszczyka czy uszatkę, dojrzeć polującą płomykówkę, misja edukacyjna, która przyświecała wydaniu tego albumu, zostanie w pełni zrealizowana.

in other parts of Europe: its distinctive voice was believed to announce an imminent death. Also sounds made by the tawny, eagle or barn owls did not earn them friends. Commonly causing anxiety, they harboured superstitions cultivated over the centuries, which unfortunately lead to thoughtless extermination of owls.

Our presently increasing knowledge of those birds has earned us an awareness of their importance to the environment. Evolutionary adaptation of owls into perfect, breathtaking and spectacular night hunters regrettably does not protect them from threats attributable to human activity. Scarcity of safe locations suitable for reproduction, changes in the environment resulting from intensified farming, fragmentation of habitats and disturbing the birds are major causes of the decline in the population of owls.

What you are holding in your hands is a publication aiming at promoting the protection of this beautiful group of birds. Propagating knowledge of the most mysterious inhabitants of Wielkopolska landscape parks is another equally important goal that this album sets itself. And if it inspires you to take a walk on an early spring, windless, moonlit night and try to hear the call of a tawny or long-ear owl, the educational mission intended by its publication will be fully accomplished.

Marzena Wodzińska

Członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego
Mitglied des Vorstandes der Woiwodschaft Wielkopolska
Member of the Board of the Wielkopolska Region

meistens Entsetzen weckten, wurden sie zum Nährboden für hunderte von Jahren gehegte Aberglauben, was leider oft zur sinnlosen Verfolgung von Eulen führte.

Heutzutage, dank der immer besseren Erforschung dieser Vögel, sind wir uns der Rolle bewusst, die sie in der Umwelt spielen. Evolutionäre Anpassung der Eulen, die ihnen erlaubt, perfekte, Begeisterung und Staunen erregende Nachtjäger zu sein, schützt sie leider nicht vor den durch menschliche Aktivitäten ausgelösten Gefahren. Mangel an sicheren Zufluchtsorten, die zum Brüten geeignet sind, die u.a. durch Intensivierung der landwirtschaftlichen Produktion verursachten Umweltveränderungen, Fragmentierung der Habitate und Scheuchung der Vögel sind die Hauptursachen für den Rückgang der Anzahl von Eulen.

Für die Notwendigkeit, diese wunderschöne Gruppe von Vögeln zu schützen, soll auch die vorliegende Publikation überzeugen, die Sie gerade in Ihren Händen halten. Das zweite, genauso wichtige Ziel besteht darin, das Wissen über einen der geheimnisvollsten Bewohner der Landschaftsparks Großpolens zu liefern. Und wenn das vorliegende Bildband Sie darüber hinaus dazu inspiriert, während eines Spaziergangs in einer windlosen Mondnacht am Anfang des Frühlings für einen Moment stillzuhalten und zu versuchen, den Ruf eines Waldkauzes oder einer Waldohreule herauszuhören, eine jagende Schleiereule wahrzunehmen, kann die Bildungsmission, die dieser Publikation zugrunde liegt, als vollumfänglich erfüllt betrachtet werden.

Sowy to z pewnością jedna z najbardziej tajemniczych grup ptaków, spośród wszystkich gatunków, występujących na naszej ziemi. Już od wieków fascynowały ludzi. Od zawsze kojarzono je z mrokami nocy i ciemnościami, a ich odgłosy, słyszane przede wszystkim po zmroku, pobudzały ludzką wyobraźnię. Niegdyś wierzono, że są duszami zmarłych, które błakają się, nie mogąc znaleźć ukojenia w zaświatach.

Sowy stały się ponadto bohaterami wielu mitów i przesądów. Kojarzone były z nieszczęściem, a ich głos, słyszany u schyłku dnia, uznawano za zwiastun tragedii. Stare polskie przysłowie mówi: „Sowa na dachu kwili, umrzeć komuś po chwili”. Z drugiej strony, na przykład dla Indian, były one przewodnikami po świecie niematerialnym, a dla Greków stanowiły symbol mądrości i wiedzy. Niestety, przez wiele stuleci sowy napawały ludzi lękiem i najczęściej widziano w nich zwiastun śmierci, bezszelestnie wyłaniający się z mroków.

Takie cechy przypisywano tym pięknym i bardzo pożytecznym ptakom, głównie z powodu pełnego tajemniczości i skrytości nocnego trybu życia. Mimo iż sowy od dawien dawna gnieździły się w pobliżu ludzkich zabudowań, zawsze były dla ludzi zwierzętami tajemniczymi, a ich zwyczaj uważano za niezwykle.

Ponieważ zdecydowana większość gatunków sów żyje na ogół samotnie, a ich aktywność

Owls are undeniably the most mysterious group of birds among all species inhabiting the Earth. They have fascinated humans for ages. Owls have been associated with the night-time darkness and their voices typically heard after the dark, inspired human imagination. It was believed that they are souls of the dead wandering the world, unable to find peace in the afterlife.

Owls have also become objects of numerous myths and superstitions. They were generally associated with misfortune, and their voices heard at twilight were believed to announce a tragedy. An old Polish proverb says: *Sowa na dachu kwili, umrzeć komuś po chwili* (*An owl hooting on the roof is a herald of a sudden death*). On the other hand, owls were guides through the immaterial world to Indians, and they symbolised wisdom and knowledge to Greeks. Unfortunately, owls evoked anxiety in humans and were commonly perceived as messengers of death, silently emerging from the darkness.

Those beautiful and very useful birds were credited with such negative associations mostly due to their mysterious and secretive nocturnal activity. Although owls have been nesting near human habitations since historical times, to humans they were always mystifying, and their habits considered inexplicable.

Die Eulen bilden sicherlich eine der geheimnisvollsten Vogelgruppen unter allen auf der Erde lebenden Arten. Seit Jahrhunderten wecken sie eine unbändige Faszination in den Menschen. Seit jeher werden sie mit Dunkelheit der Nacht und Finsternis assoziiert, und ihre vor allem in der Dämmerung wahrnehmbaren Klänge beflügelten die menschliche Fantasie. Einst glaubte man, sie seien die Seelen der Verstorbenen, die herumirren, ohne jenseits zur Ruhe gelangen zu können.

Die Eulen wurden außerdem zu Hauptfiguren von zahlreichen Mythen und Vorurteilen. Sie wurden mit Unglück assoziiert, und ihre in der Abenddämmerung wahrnehmbaren Rufe galten als Vorzeichen einer Tragödie. Ein altes polnisches Sprichwort heißt: „Wenn eine Eule ruft, dann stirbt ein Mensch bald”. Andererseits, zum Beispiel für Indianer, waren die Eulen die Wegebegleiter in der immateriellen Welt, und für Griechen galten sie als Symbol von Klugheit und Weisheit. Leider haben die Eulen jahrhundertlang in den Menschen Furcht erregt und wurden meistens als ein Todesbote betrachtet, der geräuschlos aus der Finsternis auftaucht.

Solche Merkmale wurden diesen wunderschönen und nützlichen Vögeln vor allem wegen ihres geheimnisvollen und undurchdringlichen Nachtlebens zugeschrieben. Obwohl die Eulen seit jeher in der Nähe der menschlichen Niederlassungen nisteten, sind sie für die Menschen immer

przypada w czasie kiedy to, według wierzeń, ujawniają swą moc istoty demoniczne i siły nieczyste, ptaki te często były tępione. Widywano je rzadko, a jeśli już się pojawiały, to nagle i szybko znikwały w mroku. Ich głos często kojarzony był z demonicznym śmiechem i nawoływaniem diabła. Ponadto ich wygląd, a w szczególności duże oczy, osadzone w wyrazistej szlarze, oraz przeszywające spojrzenie, budziły w człowieku strach i lęk przed nieznanym. Zgodnie z wierzeniami, nocą postać sowy przybierały czarownice, wiedźmy i demony. W dawnej Polsce sowę uważano nawet za pół ptaka, pół diabła. Głównie dotyczyło to puchacza, który ponoć służył szatanowi, a niekiedy uważano go nawet za ucieleśnienie diabła.

W jednym z polskich dzieł poświęconych demonologii, wydanych w połowie XIX wieku *Studiach o gustach, czarach, zabobonach i przesądach ludowych* autorstwa Ryszarda Berwińskiego, zawarta jest ciekawa hipoteza, wywodząca nazwę popularnego w Wielkopolsce demona Beboka, który krył się w ciemnościach i straszył dzieci, od łacińskiego słowa *bubo*, będącego właśnie nazwą gatunkową puchacza.

Powszechnie wiadomo, że sowy bywają nękanie przez inne gatunki ptaków. Jeżeli odpoczywając w ciągu dnia sowę zauważą inne ptaki, wówczas następuje atak i musi ona opuścić miejsce odpoczynku i odlecieć. Szczególnie

Since most owl species predominantly live solitary lives and are active at time when, as it was believed, demonic creatures and damnable forces show their power, the birds were often exterminated. They were seen very infrequently, and even if they appeared, they would suddenly and swiftly vanish into the dark. Their voices were customarily associated with demonic laughter and calls of the devil. Their appearance, especially their eyes surrounded by a pronounced facial disc and their piercing glare, evoked anxiety and fear of the unknown in humans. Owls were believed to take the shape of witches and demons. In old Poland they were even considered half-birds and half-devils, which mostly referred to the eagle owl, believed to be the servant or even an embodiment of the devil.

One of Polish research works issued in mid-19th century on the subject of demonology, *Studies on Sorcery, Charms, Superstitions and Folk Wisdom* by Ryszard Berwiński, contains an interesting hypothesis deriving the name of *Bebok*, a demon present in common folk beliefs of Wielkopolska region, who would hide in the darkness and scare children, from the Latin word *bubo*, denoting the name of the species of the eagle owl.

It is commonly known that owls can be harassed by other bird species. An owl resting during daylight hours, if noticed by other birds, is

geheimnisvoll geblieben, und ihre Verhaltensweisen wurden für sonderlich gehalten.

Weil überwiegende Mehrheit der Eulenarten in der Regel einsam lebt, und deren Aktivität auf die Tageszeit entfällt, in der nach volkstümlichen Überzeugungen dämonische Wesen und teuflische Kreaturen ihre Kraft zur Geltung bringen, wurden diese Vögel oft verfolgt. Sie wurden selten gesichtet, und wenn sie schon auftauchten, haben sie das unerwartet gemacht und verschwanden dann schnell in der Dunkelheit. Deren Stimme wurde oft mit dämonischem Lachen und den Rufen des Teufels assoziiert. Darüber hinaus deren Erscheinungsbild, insbesondere große Augen umgeben von einem Kranz steifer Federn (Schleier) und durchdringender Blick, erfüllten den Menschen mit Angst und Furcht vor dem Unbekannten. Dem Aberglauben nach haben Zauberinnen, Hexen und Dämonen in der Nacht die Gestalt einer Eule angenommen. Im alten Polen wurde die Eule sogar für Halb-Vogel und Halb-Teufel gehalten. Das galt insbesondere für den Uhu, der angeblich dem Satan diente, und manchmal sogar als Verkörperung des Teufels betrachtet wurde.

In dem von Ryszard Berwiński geschriebenen Buch „*Studien zu volkstümlichen Beschwörungsformeln, Hexereien, Zaubersprüchen und Aberglauben*“, einem der Mitte des 19. Jahrhunderts in Polen herausgegebenen Werke, die der Dämonologie gewidmet waren, ist eine interessante Hypothese

zjadliwie atakowany bywa puchacz, największy przedstawiciel naszych sów. Do tego zjawiska odwoływali się niegdyś myśliwi, wykorzystując żywego puchacza jako przynętę podczas polowań na inne gatunki ptaków.

Ten negatywny opis nie jest, oczywiście, pełnym obrazem sów, którym w pradawnych wierzeniach przypisywano także pozytywne cechy i kojarzono je nie tylko ze złymi mocami. Te tajemnicze zwierzęta z pogranicza świata żywych i umarłych były wykorzystywane do różnych praktyk wróżbiarskich. Wierzenia ludowe były ściśle związane z obecnością i zachowaniem tych ptaków. Miały one swoje miejsce w magii miłosnej czy lecznictwie, a nawet w przepowiadaniu pogody. I tak pohukiwanie sowy w czasie zimy zapowiadało wielkie mrozy, wiosną zaś lub w lecie wróżyło nadejście słonecznych i pogodnych dni. Jeżeli sowy latały i pohukiwały mimo deszczu, spodziewano się poprawy pogody.

Pożywienie sów stanowią głównie gryzonie. Przeciętnie, w ciągu roku, jedna sowa może zjeść tysiąc norników, tym samym stając się nocnym sprzymierzeńcem człowieka w zwalczaniu gryzoni. Doskonałym przykładem jest płomykówka, sowa ściśle związana z siedzibami ludzkimi. Jej zapotrzebowanie na pokarm jest tak duże, ponieważ w ciągu roku potrafi przystąpić do trzech lęgów i w każdym z nich wychować osiem młodych.

immediately attacked, and must hurriedly leave its resting place. The eagle owl, the largest representative of Polish owls, is the object of particularly fierce attacks. In the past, hunters would take advantage of it by using the eagle owl as a bait while hunting other bird species.

The above remarks thankfully do not exhaust the image of owls, which in ancient beliefs were also credited with positive features and not exclusively associated with evil powers. Those mysterious animals originating from the sphere spanning the worlds of the living and the dead were used for various occult practices. Folklore beliefs were closely connected with the presence and behaviour of owls. They had their place in the magic of love or medicine or even weather forecasting. And thus, the hooting of an owl in winter was believed to announce severe frost, whereas in spring and summer months it would be the forecast of sunny and clear days. If hooting and flying owls were noticed on rainy days, improvement of weather was expected.

Owls habitually feed on rodents. Within a year, one owl is capable of eating a thousand voles, which makes it a night ally of humans in controlling the rodent population. Its demand for food is so huge because it can start as many as three broods annually and breed eight nestlings in each of them. Collecting food is facilitated due to

enthalten, die den Namen eines in Großpolen allbekanntesten Dämons *Bebok*, der sich in der Dunkelheit versteckte und die Kinder zu erschrecken pflegte, von dem lateinischen Wort *bubo* abgeleitet, das der Artbezeichnung von Uhu entspricht.

Es ist allgemein bekannt, dass die Eulen durch andere Vogelarten misshandelt werden. Wenn andere Vogelarten eine sich tagsüber ausruhende Eule bemerken, erfolgt der Angriff und die Eule muss die Ruhestätte verlassen und wegfliegen. Besonders hartnäckig wird der Uhu, der größte Vertreter unserer Eulenarten attackiert. Auf dieses Phänomen griffen einst die Jäger zurück, die einen lebendigen Uhu als Köder während der Jagd auf andere Vogelarten zu nutzen pflegten.

Diese negative Beschreibung ist natürlich kein vollständiges Bild von Eulen, denen in alten Zeiten auch positive Eigenschaften zugeschrieben wurden und die nicht nur mit den bösen Mächten assoziiert wurden. Diese geheimnisvollen Vögel aus dem Grenzbereich zwischen Diesseits und dem Totenreich wurden für verschiedene Wahrsagerpraktiken genutzt. Volkstümliche Überzeugungen waren eng mit Anwesenheit und Verhaltensweisen dieser Vögel verbunden. Sie hatten ihren Platz in der Liebesmagie oder Heilkunde, sogar in Wettervorhersagen. Und so kündigten die Rufe einer Eule im Winter einen starken Frost an, im Frühling oder im Sommer dagegen galten sie als Prophezeiung der sich annähern-

Zdobywanie pokarmu ułatwia socom znakomity słuch, który jest ich najważniejszym zmysłem. W przypadku gatunków, u których aktywność przypada na okres nocy, zastępuje on podczas polowania wzrok.

Większe gatunki sów mogą polować także na inne sowy. Przykładem jest puchacz, który w swoim środowisku eliminuje gatunki mniejsze i słabsze od siebie, takie jak uszatki, włochatki czy sóweczki. W zasadzie wszystkie gatunki sów, mimo że różnią się między sobą, stosują podobną strategię oportunistyczną, tzn. pozyskują ofiary najczęściej spotykane i najłatwiejsze do złapania w danym czasie i warunkach. Oznacza to, że w chaotycznym szukaniu pokarmu istnieją serie przypadków, w których drapieżnik, po znalezieniu miejsca obfitującego w pokarm, powraca do niego dopóty, dopóki nie wyczerpie zasobów.

Dzięki maskującemu ubarwieniu i skrytemu trybowi życia, sowy trudno jest zauważyć. Dlatego tak ważną rolę w ich funkcjonowaniu odgrywa komunikacja głosowa. Repertuar wydawanych przez nie dźwięków jest bardzo urozmaicony i zależy głównie od pory roku. Innymi głosami sowy obwieszczają zajęcie terytorium, innymi przekazywanie pokarmu czy zebranie o niego, innymi zbliżające się niebezpieczeństwo.

Na świecie odkryto i opisano 222 gatunki sów, ale wciąż odkrywane są nowe. Na kontynencie

super sensitive hearing, the owls' most important sense. Like in case of all other nocturnal species, it replaces vision while hunting.

Larger species of owls may also hunt other owls. The eagle owl is an example: it eliminates smaller and weaker species such as the long-eared, boreal or pygmy owl. All species of owls, in spite of differences between them, in principle follow similar opportunistic strategies by hunting the most common and the easiest prey to catch at the time and in the circumstances. This chaotic pursuit of food leads to a series of cases when the predator keeps coming back to the place abundant in food until the resources are entirely depleted.

Owls are difficult to notice due to successful camouflage and cryptic life. That is why voice communication is so important to them. The range of sounds made by owls is extremely diverse and mostly dependant on the season. There are calls informing of the claiming of a territory, other sounds meaning the sharing of food or begging for it, and still different voices announcing danger.

222 species of owls have been named and described worldwide, and new species are still being discovered (red.), 17 species of 11 genera of owls have been found on the European continent. Among 13 genera inhabiting Poland, there are 10 regularly breeding species.

den sonnigen und heiteren Tage. Wenn die Eulen trotz Regen herumflogen und ihre Rufe ausstoßen, war eine Wetterverbesserung zu erwarten.

Die Nahrung von Eulen sind hauptsächlich Nagetiere. Im Jahresdurchschnitt kann eine Eule ein Tausend Feldmäuse fressen, wodurch sie zu einem nächtlichen Verbündeten des Menschen bei Bekämpfung der Nagetiere wird. Ein hervorragendes Beispiel hierfür ist die Schleiereule, die eng mit menschlichen Niederlassungen verbunden ist. Ihr Nahrungsbedarf ist so groß, weil sie imstande ist, im Laufe eines Jahres dreimal zu brüten und in jeder Brut bis zu acht Küken großzuziehen. Bei Gewinnung von Nahrung ist den Eulen ihr hervorragendes Gehör behilflich, das ihr wichtigster Sinn ist. Bei den nachtaktiven Arten ersetzt er während der Jagd den Gesichtssinn.

Größere Eulenarten können auch auf andere Eulen jagen. Als Beispiel kann man den Uhu nennen, der in seinem Umfeld kleinere und schwächere Arten als er selbst wie Waldohreule, Raufußkauz oder Sperlingskauz eliminiert. Grundsätzlich alle Eulenarten, obwohl sie sich untereinander unterscheiden, setzen eine ähnliche opportunistische Strategie ein, d.h. sie befriedigen sich mit der Beute, die zu gegebener Zeit und unter gegebenen Bedingungen am häufigsten vorkommt und am leichtesten zu fangen ist. Das bedeutet, dass in einer chaotischen Suche nach Nahrung die Situationen in der Serie vorkommen, in denen der Raubvogel, nachdem er einen

europęjskim odnaleziono 17 gatunków sów z 11 rodzajów. Spośród 13 gatunków występujących w Polsce, do łęgow regularnie przystępuje dziesięć.

W Wielkopolsce stwierdzono obecność 11 gatunków sów, w tym 7 należy uznać za łęgowe. Możemy tu spotkać zarówno najmniejszą sowę, jaką jest sóweczka, jak i największą, puchacza. Oba gatunki w tym rejonie są skrajnie nieliczne. Do najbardziej rozpowszechnionych należy puszczyk, uszatka i płomykówka, do rzadziej spotykanych włóchatka i pójdzka, a czasami obserwowana jest również uszatka błotna, tak zwana błotnica.

Niemalą sensację i poruszenie wywołuje obserwowanie od czasu do czasu gatunków sów, które z dalekiej północy czy Syberii zlatują na zimowisko w nasze granice. Przykładem może być wizyta sowy jarzębatej, którą, późną jesienią 2017 r., zauważono koło miejscowości Plecemin nad rzeką Gwdą, gdzie pozostała przez jakiś czas, polując na otwartych łąkach i nieużytkach doliny rzecznej. Za bardzo ciekawą obserwację można uznać wizytę sowy śnieżnej, która pod koniec lat osiemdziesiątych odwiedziła dolinę Noteci w Wielkopolsce. Wizyta tej dużej sowy, porównywalnej wielkością do puchacza, miała miejsce dwukrotnie: w roku 1987 i 1989.

Z tego krótkiego przeglądu wynika, że sowy nie są jednorodną grupą ptaków. Zasadlają różne biotopy, obierają różne strategie życia, co

11 species of owls were found in Wielkopolska, and 7 among them are considered locally breeding species. We can find the smallest pygmy owl here, along with the largest eagle owl. Both species are utterly rare in the region. The most common local species include the tawny owl, long-eared owl and barn owl. Rarer species are the boreal owl and the little owl, and the short-eared owl may sporadically be spotted.

An occasional appearance of owls arriving from the High North or Siberia to spend winter within our borders is always a sensational and extraordinary phenomenon. This was exemplified by a visit of the hawk owl, noticed in autumn 2017 near the village of Plecemin on the River Gwda where it remained for some time hunting on surrounding meadows and wastelands of the river valley. At the end of the eighties, a very interesting appearance of the snowy owl was observed in the River Noteć valley in Wielkopolska. A visit of this large owl whose size is comparable to the eagle owl, was noted only twice: in 1987 and in 1989.

This short outline demonstrates that owls are not a uniform group of birds. They inhabit diverse biotopes, choose dissimilar living strategies allowing them to survive and breed the offspring to ensure survival of their species. Those birds, incredibly interesting yet uneasy to examine and

nahrungsreichen Ort gefunden hat, dorthin so lange zurückkehrt, bis er die Vorräte ausgeschöpft hat.

Wegen ihrer Tarnfärbung und des Lebens in Verborgenheit lassen sich die Eulen nur schwer sichten. Eine so große Rolle in ihrem Leben spielt deshalb die Kommunikation durch die Stimme. Das Repertoire ihrer Lautäußerungen ist sehr abwechslungsreich und hängt vor allem von der Jahreszeit ab. Durch unterschiedliche Gestaltung ihrer Laute signalisieren die Eulen das Besetzen des Lebensraums, das Überreichen der Nahrung oder das Betteln um die Nahrung und die annähernde Gefahr.

Weltweit wurden 222 Eulenarten erkundet und beschrieben, immer wieder werden jedoch neue Arten entdeckt. Auf dem europäischen Kontinent wurden 17 Eulenarten aus 11 Gattungen festgestellt. Zehn von den 13 in Polen vorkommenden Eulenarten brüten hier regelmäßig.

In Großpolen wurden 11 Eulenarten festgestellt, 7 davon gelten als brütende Arten. Man kann hier sowohl die kleinste Eule, nämlich den Sperlingskauz, als auch die größte Eulenart, den Uhu vorfinden. Beide Arten werden in dieser Region äußerst selten beobachtet. Zu den am häufigsten vorkommenden Eulenarten gehören Waldkauz, Waldohr-eule und Schleiereule, seltener kommen Raufußkauz und Steinkauz vor, und manchmal kann man auch Sumpfohreule sichten. Eine ziemlich große Sensation und Aufregung erregen die von Zeit zu

pozwała im przeżyć i wydać potomstwo, zapewniające przetrwanie gatunku. Te niezmiernie ciekawe, lecz niełatwe do badań i obserwacji ptaki, wciąż nas zaskakują, gdy co jakiś czas poznajemy nowe fakty z ich życia.

Zachowanie ich siedlisk zapewnia tworzenie form ochrony przyrody, m.in. parków krajobrazowych, w których często znajdują one dogodne warunki bytowe.

watch, still surprise us as we keep discovering increasingly new details about their lives.

Their habitats are protected thanks to the establishment of landscape parks where they often find favourable living conditions.

Zeit beobachteten Eulenarten, die vom hohen Norden oder Sibirien nach Polen kommen, um hier zu überwintern. Als Beispiel kann man den Besuch der Spurbereule erwähnen, die im Spätherbst 2017 in der Nähe der Ortschaft Plecemin am Gwda-Fluss beobachtet wurde, wo sie sich eine gewisse Zeit lang aufhielt, indem sie auf offenen Wiesen und Brachfeldern im Flusstal jagte. Als eine sehr interessante Beobachtung kann man den Besuch einer Schneeeule erwähnen, die Ende der achtziger Jahre den Noteć-Flusstal in Großpolen besucht hat. Der Besuch dieser mächtigen Eule, die größtmäßig mit dem Uhu vergleichbar ist, hat zweimal – in den Jahren 1987 und 1989 – stattgefunden.

Aus dieser kurzen Übersicht ergibt sich, dass die Eulen keine homogene Gruppe von Vögeln bilden. Sie bewohnen verschiedene Biotope, wählen unterschiedliche Lebensstrategien, was ihnen ermöglicht, zu überleben und Nachwuchs großzuziehen, der den Artenfortbestand sichern kann. Diese äußerst interessanten Vögel, die sich jedoch nur schwer erforschen und beobachten lassen, überraschen uns immer wieder, wenn wir neue Tatsachen zu ihrem Leben erkennen.

Die Aufrechterhaltung ihrer Habitate ist durch verschiedene Naturschutzmaßnahmen gewährleistet, z.B. durch Bildung der Landschaftsparks, in denen sie günstige Lebensbedingungen vorfinden können.

Sóweczka

Liliput wśród sów, nasza najmniejsza sowa, ale też najmniejsza sowa Europy. Już zdrobnienie w nazwie gatunkowej sugeruje jej wielkość fizyczną. Siedząc i odpoczywając na gałęzi, sylwetką przypomina krępego gila, choć jest trochę od niego większa, natomiast w locie można ją przyrównać do szpaka.

Ta miniatúrka sowy o mniej wyrazistej szlarze niż u innych gatunków, żółtych oczach, krótkim ogonku i zwartej budowie, waży zaledwie 65 gramów przy długości ciała najczęściej nieprzekraczającej 17 cm. Tak mały rozmiar, nie jest, niestety, dla sóweczki zaletą – w przyrodzie sprawdza się zasada, że im mniejsze rozmiary zwierzęcia, tym dłuższa lista jego potencjalnych wrogów. Niemałym zagrożeniem dla sóweczki są inne sowy, w tym puchacz i puszczyk, oraz ptaki szponiaste, takie jak krogulec czy jastrząb. Ten mały ptak, chcąc przeżyć w lesie, musi zatem skutecznie się bronić i dobrze chować przed swoimi wrogami. Sóweczka zajmuje więc niewielkie dziuple wykute przeważnie przez dzięcioła dużego i tam też odbywa lęgi. Można by pomyśleć, że lęgi te powinny być plądrowane przez niewielkie łasicowate, takie jak gronostaj, tchórz

Pygmy Owl

A dwarf among owls; it is the smallest Polish owl and the tiniest owl of Europe. The diminutive in the Polish name of the species (*sóweczka*) suggests its minute natural size. Sitting and resting on a branch, it resembles a plump bullfinch and is only a bit larger, while in flight it may be compared to a starling.

This miniature owl whose facial disc is less pronounced compared to other species, has yellow eyes, a short tail and compact body; it weighs as little as 65 grams and its body does not exceed the length of 17 cm. Unfortunately, its small size is not an asset: the nature follows the principle that the smaller the size, the more potential enemies. Other owls, such as the eagle and the tawny owl, and raptors such as the sparrow hawk or hawk pose a significant threat to the pygmy owl. Wanting to survive in a forest, this little bird has to effectively defend itself and stay hidden from its predators. The pygmy owl inhabits and nests in little tree hollows usually carved by the great spotted woodpecker. It might be supposed that the nests could be plundered by small mustelids, such as the ermine, polecat or weasel, but thanks

Sperlingskauz

Ein Liliputaner unter den Eulen, unsere kleinste Eule, aber auch die kleinste Eule Europas. Das als deren Bezeichnung in polnischer Sprache verwendete Diminutivum („*sóweczka*“, d.h. kleine Eule) verweist auf ihre körperliche Größe. Die Silhouette des auf einem Zweig hockenden und sich erholenden Sperlingskauzes ähnelt einem wohlbeleibten Gimpel, obwohl der Sperlingskauz etwas größer und im Flug mit einem Star vergleichbar ist.

Die Mini-Eule mit einem weniger ausgeprägten Schleier als bei anderen Arten, gelben Augen, kurzem Schwänzchen und kompaktem Körperbau wiegt knapp 65 Gramm bei einer Körperlänge, die meistens 17 cm nicht übersteigt. Diese kleine Körpergröße ist für den Sperlingskauz leider kein Vorteil – in der Natur bewahrheitet sich der Grundsatz, nach dem je kleiner das Tier, desto länger die Liste seiner potenziellen Feinde. Eine nicht unerhebliche Gefahr für den Sperlingskauz stellen andere Eulen dar, darunter der Uhu und der Waldkauz, sowie Greifvögel wie der Sperber oder der Habicht. Um im Wald überleben zu können, muss dieser kleine Vogel imstande sein, sich erfolgreich gegen seine Feinde zu vertei-

Jedno z moich pierwszych spotkań z tym pięknym ptakiem było niesamowite. Chodziłem schylony, wyznaczając strefę ochrony we fragmencie dość gęstego podszytu, a gdy się w pewnym momencie wyprostowałem, zauważyłem siedzącą na wysokości moich oczu sóweczkę.

Nie byłoby w tym nic dziwnego, gdyby nie fakt, że czubek mojego nosa od sóweczki dzieliło niecałe 20 cm. Zdziwienie moje było ogromne, ponieważ na co dzień człowiek przyzwyczajony jest do zgoła innych reakcji dzikich zwierząt, przede wszystkim strachu i ucieczki. Tu okazało się natomiast, że sóweczka nie zareagowała na moją obecność i dalej spokojnie siedząc, patrzyła mi w oczy.

One of my first encounters with this beautiful bird was remarkable. I was walking in a bent position marking the protection zone within a fragment of quite a thick underbrush and when I straightened up, I noticed a pygmy owl sitting at my eye-level.

It would not be particularly remarkable if not for the fact that the tip of my nose was less than 20 cm from the owl. I was hugely surprised as a human being is used to radically different reactions of wild animals, predominantly involving fear and flight. Yet, the owl did not react to my presence and remained calmly perched, staring deep into my eyes.

Einer meiner ersten Kontakte mit diesem wunderschönen Vogel war ziemlich unheimlich. Ich ging in gebeugter Position, um eine Schutzzone in einem ziemlich dichten Unterholz abzustecken, und als ich mich aufgerichtet habe, habe ich einen auf meiner Augenhöhe befindlichen Sperlingskauz bemerkt.

Es wäre nichts Erstaunliches daran, wenn meine Nasenspitze nicht knapp 20 cm von dem Sperlingskauz entfernt wäre. Mein Staunen war enorm, weil der Mensch in der Regel eine andere Reaktion der wilden Tiere, und nämlich vor allem Angst und Flucht erwartet. Hier stellte sich allerdings heraus, dass der Sperlingskauz auf meine Anwesenheit überhaupt nicht reagiert und mir in die Augen geschaut hat, indem er auf einem Zweig ruhig weiter saß.

czy łasica, ale dzięki antagonizmom, występującym wśród zagrażających sóweczce drapieżników, jej schronienie pozostaje bezpieczne. Zamieszkuje ona lasy borealne związane ściśle ze świerkiem, skąd drapieżna kuna odstrasza drobne łasicowate, sama nie będąc w stanie wejść do dziupli, w których sóweczka składa jaja. W ten oto sposób jeden drapieżnik odstrasza inne, sam nie czyniąc szkody.

W Wielkopolsce, na Pomorzu oraz w Polsce zachodniej środowisko występowania sóweczki w zasadzie pokrywa się ze środowiskiem zamieszkiwanym

to antagonisms between the predators threatening the pygmy owl, its shelter remains safe. It inhabits boreal forests often featuring spruces, and small mustelids are frightened by the predatory marten living there, who in turn is not capable of entering the hollow where the pygmy owl lies its eggs. This is how the predator deters others, at the same time being unable to do any harm by itself.

In Wielkopolska, Pomorze, and western Poland regions the habitat of the pygmy owl overlaps with the habitat of the boreal owl. Luckily for the

digen und sich vor ihnen zu verstecken. Der Sperlingskauz bewohnt also kleine, durch Buntspechte gehämmerte Baumlöcher, in denen er auch brütet. Man könnte meinen, dass die Brut durch kleine Raubtiere aus der Familie Mustelidae wie Hermelin, Iltis oder Marder geplündert werden sollte, jedoch dank den Antagonismen, die zwischen den Sperlingskauz gefährdenden Raubtieren herrschen, bleibt sein Unterschlupf sicher. Der Sperlingskauz bewohnt die mit vielen Fichten bewachsenen Borealwälder, wo der Baummartener kleine Mustelidae verscheucht,

przez włośchatki. Na szczęście dla sóweczki, oba gatunki mają różne okresy aktywności dobowej.

Sóweczka gniazduje niemal wyłącznie w dziuplach po dzięciole dużym. Najniższa zajęta dziupla, jaką widziałem, znajdowała się na wysokości 80 cm od ziemi, ale zdarza się sóweczce zająć dziuple wykute jeszcze niżej.

Ciekawostką, stanowiącą istotną różnicę w porównaniu z innymi sowami, jest to, że sóweczka zaczyna wysiadywanie dopiero po złożeniu ostatniego jaja, a nie tak jak inne sowy, w momencie złożenia pierwszego. Dzięki temu, po mniej więcej miesiącu wysiadywania, wszystkie pisklęta wykluwają się jednocześnie. Młode sóweczki, których może być nawet osiem, dziupłę opuszczają także w tym samym momencie. Klucie takie nazywamy synchronicznym lub jednoczesnym.

Sóweczka poluje przeważnie za dnia i właściwie cała jej aktywność związana jest z tą częścią doby. Wzrok tego ptaka nie jest dostosowany do nocnego trybu życia, mówi się, że po zmroku widzi gorzej od człowieka. Znane są przypadki obserwacji sóweczek, które, po zapadnięciu zmroku, nie mogły celnie trafić do swojej dziupli.

Sowa ta poluje tak zaciekle i na tak różne ofiary, że czasami zdarza się jej upolować ptaka większego od siebie.

Obserwowałem kiedyś, jak samiec sóweczki przyleciał z polowania z lerką, potocznie zwaną

pygmy owl, both of the species show different periods of daily activity.

The pygmy owl almost always nests in hollows left by the great spotted woodpecker. The lowest occupied hollow I have seen was 80 cm above the ground level, but pygmy owls happen to inhabit hollows located even lower.

Interestingly, and unlike other owls, the pygmy owl only starts brooding with the laying the last, and not with the first egg. Thanks to that, after about a month of brooding, all nestlings hatch simultaneously. Young pygmy owls whose number may reach as many as eight, leave their hollow at the same time. This is an example of a synchronic or simultaneous hatching.

The pygmy owl commonly hunts at daytime and practically all of its activity takes place then. This bird's eyesight is not suited to nocturnal activity and it has been hypothesised that after the dark the pygmy owl's eyesight is worse than that of the human. Cases were observed when a pygmy owl was unable to precisely fly into their own nests after dusk.

This owl hunts various preys so fiercely that sometimes it happens to hunt a larger bird than itself.

One day I would observe a male pygmy owl come back from hunting with a woodlark; he gave to the female who flew towards the hollow

ohne selbst in das Baumloch eindringen zu können, in dem der Sperlingskauz Eier legt. Auf diese Weise verscheucht ein Raubtier andere Raubtiere, ohne selbst irgendwelche Verluste zu verursachen.

In Großpolen, Pommern und im Westen Polens ist das Habitat des Sperlingskauzes grundsätzlich mit dem durch Raufußkauz bewohnten Gebiet deckungsgleich. Zum Glück für den Sperlingskauz sind die Aktivitätszeiten der beiden Vogelarten unterschiedlich über den Tag verteilt.

Der Sperlingskauz nistet fast ausschließlich in den durch Buntspecht gemachten Baumlöchern. Das am niedrigsten gelegene bewohnte Baumloch befand sich 80 cm über der Erde, aber es kommt vor, dass der Sperlingskauz in noch niedriger in einem Baumstamm gehämmertes Loch einzieht.

Eine Merkwürdigkeit, die den Sperlingskauz von anderen Eulen unterscheidet, besteht darin, dass der Sperlingskauz mit dem Ausbrüten erst dann beginnt, nachdem er das letzte, und nicht wie andere Eulen das erste Ei gelegt hat. Dadurch schlüpfen nach ungefähr einem einmonatigen Ausbrüten alle Küken gleichzeitig. Junge Sperlingskäuze, deren Zahl sogar acht Stück erreichen kann, verlassen das Baumloch auch zu demselben Zeitpunkt. Solches Schlüpfen wird als synchrones oder gleichzeitiges Schlüpfen bezeichnet.

Der Sperlingskauz jagt meistens bei Tageslicht und eigentlich ist seine gesamte Aktivität mit diesem Teil des Tages verbunden. Das Gesichtsorgan

skowronkiem borowym, którą przekazał samicy, ona zaś poleciała z ofiarą do dziupli. Sóweczka jako pierwsza wślizgnęła się do środka, jednak z ofiarą nie było już tak łatwo. Okazało się, że lerka jest na tyle duża, że nie mieści się w otwór wlotowy dziupli. Po kilku nieudanych próbach wciągnięcia ofiary do środka, sowa w końcu ją porzuciła.

Ponieważ sóweczka pochodzi z tzw. dalekiej północy i Syberii, tam gdzie penetracja lasów przez człowieka jest znikoma, nie wykształcił się w niej jeszcze lęk przed człowiekiem i po prostu się go nie boi. Spotykając sóweczkę w lesie, możemy, bez zbytniego ukrywania się, podejść do niej na wyciągnięcie ręki.

with the prey. The owl first slid into the hollow, but the prey was not that easy to drag inside. The woodlark turned out so large that it did not fit into the opening in the hollow. After a few unsuccessful attempts of dragging the woodlark inside, the owl finally abandoned it.

Since the pygmy owl comes from the High North and Siberia, where forests have been infrequently penetrated by humans, it has not yet developed fear of humans and it is essentially unafraid of them. A pygmy owl met in a forest may be approached within a hand's reach without excessive caution.

dieses Vogels ist nicht dem nächtlichen Leben angepasst, es wird vermutet, dass der Sperlingskauz in der Dämmerung schlechter als ein Mensch sieht. Es sind Fälle bekannt, in denen man beobachtet hat, dass ein Sperlingskauz nach der Abenddämmerung nicht in sein Baumloch zurückfinden konnte.

Diese Eule jagt so erbittert und auf so unterschiedliche Beutetiere, dass sie manchmal einen Vogel fängt, der größer als sie selbst ist.

Ich habe einst beobachtet, wie ein Sperlingskauz-Männchen von der Jagt mit einer Lerche, der sog. Heidelerche zurückgekehrt ist, die es an ihr Weibchen überreicht hat, das wiederum mit der Beute zum Baumloch weggeflogen ist. Die Eule ist als erste ins Baumloch hineingeschlüpfte, aber mit der Beute ging es nicht so einfach. Es stellte sich heraus, dass die Lerche so groß ist, dass sie nicht durch die Eingangsöffnung passt. Nach einigen Versuchen, die Beute hineinzubekommen, hat die Eule sie endlich zurückgelassen.

Weil der Sperlingskauz aus dem sog. hohen Norden oder Sibirien stammt, wo die Penetration der Wälder durch Menschen noch gering ist, hat er noch keine Scheu vor dem Menschen entwickelt, und hat einfach keine Angst vor ihm. Wenn wir einen Sperlingskauz im Wald sehen, können wir dem Vogel zum Greifen nahe kommen, ohne sich besonders verstecken zu müssen.

Uszatka

To druga po puszczyku najliczniejsza polska sowa. Wygląda jak miniaturka puchacza, ma wielkość sójki i charakterystyczne, długie kępki piór na głowie, które do złudzenia przypominają uszy, lecz nie mają z nimi nic wspólnego. U sów, ukryte pod piórami szczeliny uszne znajdują się po bokach głowy, na wysokości

---

Long-eared Owl

It is the second most numerous Polish owl after the tawny owl. It looks like a miniature eagle owl, is the size of a jaybird and has distinctive, long tufts of feathers on the sides of its head, closely resembling and often mistaken for ears. Owl ear cavities, hidden under feathers, are on the sides of the head

---

Waldohreule

Die Waldohreule ist nach dem Waldkauz die zahlenmäßig zweite in Polen vorkommende Eule. Er sieht wie ein Mini-Waldkauz aus, hat etwa die Größe eines Eichelhähers und charakteristische, lange, kleine Federbüschel am Kopf, die den Ohren zum Verwechseln ähnlich aussehen, jedoch nichts gemeinsam mit ihnen

dziobu. Nie ma dwóch takich samych uszatek, każda wygląda inaczej. To druga po puszczyku najliczniejsza nasza sowa.

Uszatka związana jest przede wszystkim z niewielkimi śródpolnymi zadrzewieniami, alejami, obrzeżami większych kompleksów leśnych, kęp drzew i szpalerów wzdłuż rzek i jezior. Występuje też na terenach zielonych w centrach dużych miast. Przez cały rok można ją spotkać we wsiach, w parkach

---

at the beak level. No two long-eared owls are the same, each one of them has its distinctive features. After the tawny owl, the long-eared owl is our second most numerous species.

The long-eared owl can mostly be found in small woodlots among fields, in parkways, verges of forests, clumps and rows of trees along rivers and lakes. It can also inhabit greens of large city centres. It can be seen through-

---

haben. Bei Eulen befinden sich die unter den Federn versteckten Ohrenspalten an beiden Kopfseiten auf der Höhe des Schnabels. Es gibt keine zwei identischen Waldohreulen, jede sieht anders aus. Das ist unsere nach dem Waldkauz zahlenmäßig zweitgrößte Eulengruppe.

Die Waldohreule ist vor allem mit kleinen zwischen den Feldern gelegenen Bewaldungen, Alleen, Randgebieten von größeren Waldkomplexen, Baumgruppen und Baumspalieren entlang des Fluss- und Seeufers verbunden. Sie kommt auch in Grünanlagen in Zentren von Großstädten vor. Das ganze Jahr über kann man sie in Dörfern, Stadtparken, Jungwäldern, auf Feldern, Wiesen und Brachfeldern beobachten, wo sie in der Nacht auf die Jagd geht.

Diese langlebigen Eulen können das Alter von 30 Jahren erreichen. Mit dem Uhu verbindet sie nicht nur ein ähnliches Erscheinungsbild, sondern auch ähnliche

Regularne zimowisko znajduje się w moim ogrodzie, gdzie od kilku lat, rok w rok, uszatki spędzają zimę na starych świerkach, drzewach owocowych i gęstej brzozie. Wyjątkowym zjawiskiem jest dołączająca do nich, choć nie w każdym roku, sowa błotna, która zimuje tam wspólnie ze swoimi krewniakami.

A regular wintering place is located in my garden where, for a few years in a row, long-eared owls stay in old spruces, fruit trees and in thick birches. A unique phenomenon is a short-eared owl who joins them, although not every year; it stays there overwinter together with its relatives.

Ein regelrechter Winterstand befindet sich in meinem Garten, wo seit einigen Jahren die Waldohreulen den Winter Jahr für Jahr auf alten Fichten, Obstbäumen und einer dicht bezweigten Birke verbringen. Das außergewöhnliche Phänomen besteht darin, dass sich ihnen eine Sumpfohreule gesellt, die dort gemeinsam mit ihren Verwandten überwintert, obwohl dies nicht jedes Jahr erfolgt.

miejskich, młodnikach, wśród pól, łąk i nieużytków, gdzie w nocy poluje.

Te długowieczne sowy mogą dożywać do 30 lat. Z puchaczem łączy je nie tylko podobny wygląd, ale również podobny głos, gdyż samiec uszatki w okresie wczesnej wiosny odzywa się długim *hooou, hooou, hooou*, powtarzanym co 2–4 sekundy, czyli częściej, niż ma to miejsce u puchacza. Głos wydawany przez uszatkę jest ponadto zdecydowanie cichszy, mniej dźwięczny i o kilka tonów niższy w porównaniu do głosu puchacza. Mniej doświadczeni, nieosłuchani obserwatorzy myślą często głos terytorialny uszatki z głosem puchacza, zwłaszcza, gdy dochodzi on z większej odległości.

Uszatka zazwyczaj poluje lotem patrolowym, lecąc około metr nad polem, łąką czy pastwiskiem, lokalizując ofiary z dokładnością co do centymetra. W okresie niesprzyjających warunków pogodowych, podczas wietrznej czy deszczowej nocy, do polowania używa też czatowni, czyli wyeksponowanych miejsc i punktów. W ciągu roku jedna rodzina uszatek może upolować łącznie około 3500 ofiar. Pokarmem tych sów padają głównie drobne gryzonie, takie jak myszy, nornice, polniki i inne niewielkie ssaki owadożerne. Uszatki nie gardzą również ptakami czy płazami. Ofiary połykają w całości, lecz nie trawią wszystkiego, gdyż sierść, kości i inne niestrawione części usuwają z żołądka – tak jak inne sowy – w postaci wypluwek. Przy tak dużej

out the year in villages, city parks, young trees, among fields, meadows and wastelands where it hunts at night.

This long-lived bird may live to the age of 30 years. It does not only resemble the eagle owl visually; also its voice sounds similar as the male of the long-eared owl calls a long *hooou, hooou, hooou* repeated every 2–4 seconds, which is more frequently compared to the eagle owl. The voice of the long-eared owl is also much quieter, less sonorous and a few tones lower than the eagle owl's. Less-experienced observers, unfamiliar with the voice, often mistake the territorial call of the long-eared owl for the eagle owl's call, especially if it comes from a further distance.

The long-eared owl usually hunts in patrol flight, about one metre above the field, meadow or a pasture level, and is capable of localising its victim to one centimetre precision. In adverse weather, on a windy or rainy night, it also uses look-out points and venues suitable for an ambush. A single family of long-eared owls may hunt the total of 3500 victims annually. Small rodents such as mice, voles, common voles, and other small insectivores fall prey to them. Long-eared owls also feed on birds and reptiles. They swallow their prey whole but do not digest all of it and regurgitate their fur, bones and other indigestible parts in the form of pellets. With the

Stimme, weil das Männchen der Waldohreule am Frühlingsanfang einen langen Laut *Hooou, Hooou, Hooou* von sich gibt, der alle 2–4 Sekunden wiederholt wird, also häufiger als dies beim Uhu der Fall ist. Der durch die Waldohreule erzeugte Laut ist darüber hinaus eindeutig leiser, weniger klangvoll und um einige Töne niedriger als beim Uhu. Weniger erfahrene Beobachter, die sein Ohr daran noch nicht gewöhnt haben, verwechseln oft den territorialen Ruf einer Waldohreule mit dem Klang eines Uhus, insbesondere wenn der Ruf von einer größeren Entfernung kommt.

Die Waldohreule jagt meistens im Patrouillenflug, indem sie etwa einen Meter über einem Feld, einer Wiese oder einer Weide fliegt und Beutetiere zentimetergenau ortet. Bei ungünstigen Wetterbedingungen, in einer windigen oder regnerischen Nacht benutzen sie für die Jagd auch Lauerstätten, also exponierte Beobachtungsorte oder -punkte. In einem Jahr kann eine Familie von Waldohreulen insgesamt etwa 3500 Beutetiere fangen. Als Nahrung dieser Eulen fallen insbesondere kleine Nagetiere wie Mäuse, Rötelmäuse, Feldmäuse und andere insektenfressende Kleinsäugtiere zum Opfer. Waldohreulen verzichten auch nicht auf Vögel oder Amphibien. Sie verschlingen das ganze Opfer, allerdings sie verdauen nicht alles und Haare, Knochen und andere unverdaute Teile werden – wie bei anderen Eulenarten – als Gewölle aus dem Magen ausgespien. Bei einer so hohen Jagdfähigkeit,

lowności, obejmującej głównie gryzonie, ptak ten jest ważnym sprzymierzeńcem człowieka.

Uszatka nie buduje gniazd, lecz zajmuje opuszczone siedziby innych ptaków, takich jak: sroka, wrona, gawron, sójka, myszołów czy krogulec, ale też czapla siwa i gołąb grzywacz.

Często zajmuje sztuczne platformy oraz powieszane w odpowiednich miejscach kosze wiklinowe.

Młode uszatki, po wyjściu z gniazda, nie potrafią latać i jeszcze przez jakiś czas są dokarmiane przez rodziców. W tym okresie jednak są również szczególnie narażone na ataki drapieżników. Nie pozostają jednak bezbronne. Młode sowy w bezpośredniej konfrontacji z napastnikiem zaczynają kłapać dziobem, jednocześnie szeroko rozkładając skrzydła i strosząc pióra, co sprawia, że wydają się dużo większe niż w rzeczywistości. Przestraszony drapieżnik często daje się oszukać i pozostawia w spokoju młode ptaki.

W okresie zimowym uszatki lęgą się u nas, ale i te migrujące, łączą się w duże grupy po kilkanaście osobników. Zimują wspólnie, najczęściej na świerkach, sosnach czy innych, gęstych iglakach. Nierzadko można je również zauważyć na brzozech, wierzbach czy drzewach owocowych.

Czasami, przy odrobinie szczęścia, możemy je spotkać w naszym bezpośrednim sąsiedztwie, np. ogrodach.

hunting efficiency targeting mostly rodents, this bird is an important ally for humans.

The long-eared owl does not build nests but occupies abandoned nests of other birds such as the magpie, crow, jaybird, buzzard, sparrow hawk but also the grey heron and wood pigeon.

It happens to inhabit man-made platforms and wicker baskets suspended in convenient venues.

Young long-eared owls cannot fly after leaving their nests, and are still fed by their parents for some time. In the period they are particularly susceptible to attacks from predators, yet they are not defenceless. When directly confronted by a predator, young owls start snapping their beaks at the same time spreading their wings wide and ruffling their feathers which makes them look much bigger than they really are. A frightened predator is often confused and leaves young birds alone.

In winter period, long-eared owls hatching in our country join into large groups together with the migrating ones; the group may consist of several individuals. They stay together overwinter, usually in spruces, pines and other thick conifers. They can also be sometimes spotted in birches, willows or fruit trees.

Sometimes, if we are lucky, they may be encountered in our immediate vicinity, for example in gardens.

die hauptsächlich Nagetiere betrifft, ist dieser Vogel ein wichtiger Helfer des Menschen.

Die Waldohreule baut keine Nester, weil sie die verlassenen Wohnplätze anderer Vögel wie Elster, Krähe, Rabe, Eichelhäher, Mäusebussard oder Sperber, aber auch Graureiher und Ringeltaube in Besitz nimmt.

Oft bewohnt sie künstliche Plattformen und an geeigneten Stellen aufgehängte Weidenkörbe.

Junge Waldohreulen, nachdem sie das Nest verlassen haben, können noch nicht fliegen und werden noch einige Zeit lang von seinen Eltern gefüttert. In diesem Zeitraum sind sie jedoch auch besonders stark den Angriffen durch die Raubtiere ausgesetzt, sie sind jedoch nicht ganz schutzlos. Bei einer direkten Konfrontation mit einem Raubtier beginnen junge Eulen, mit dem Schnabel zu klappern, zugleich die Flügel auszustrecken und ihr Gefieder zu sträuben, wodurch sie viel größer als in Wirklichkeit zu sein scheinen. Oft wird ein erschrockenes Raubtier dadurch irreführt und lässt die Jungvögel in Ruhe.

Im Winter schließen sich sowohl die bei uns schlüpfenden als auch die migrierenden Waldohreulen zu großen, bis zu zwanzig Exemplaren zählenden Gruppen zusammen. Sie überwintern gemeinsam, meistens auf Fichten, Kiefern oder anderen dicht bezweigten Nadelbäumen. Ab und zu kann man sie auf Birken, Weiden oder Obstbäumen beobachten.

Manchmal, mit etwas Glück, können wir sie in unserer direkten Nähe, z.B. in Gärten sichten.

Włochatka

Ta mała leśna sowa charakteryzuje się obficie opierzonymi nogami i dużą głową z wielką szlarą. Ma duże, żółte oczy, a ułożenie otaczających je piór przypomina uniesione brwi, przez co włochatka wygląda, jakby była ciągle zdziwiona. Wielkością można ją porównać z kosem lub szpakiem.

U tego gatunku sów wyraźnie widoczny jest dymorfizm płciowy. Samice są niekiedy prawie o jedną trzecią większe od samców. Najprawdopodobniej podyktowane jest to podziałem funkcji życiowych: większa samica zajmuje się wysiadaniem jaj, ochroną i ogrzewaniem młodych, natomiast samiec dzięki mniejszej wadze okazuje się sprawniejszym i efektywniejszym łowcą, który przynosi rodzinie zdobytą pokarm.

Włochatka pochodzi z tajgi syberyjskiej i północnej Skandynawii, gdzie klimat jest niestabilny, lata krótkie, a zimy ciemne i długie. W tych rejonach wyspecjalizowała się jako nocny łowca, polując z czatowni na małe ssaki, znajdujące się w poszyciu leśnym. Wykorzystuje do tego celu słuch, a w dokładnej lokalizacji pomaga jej szlara.

Boreal Owl

This little owl has distinctive legs covered with feathers and a large head with a pronounced facial disc. It has large, yellow eyes and the feathers surrounding the eyes resemble lifted eyebrows, which gives it an always-surprised look. Its size is comparable to a blackbird or a starling.

This species is characterised by clear sexual dimorphism. Females may be larger from males by a third. This is probably conditioned by the division of vital functions: the larger female broods the eggs, protects and warms the nestlings, whereas the male, due to being lighter, turns out to be a more agile hunter, effectively providing his family with food.

The boreal owl comes from the Siberian taiga and north Scandinavia, with a changeable climate, short summers and dark and long winters. In those areas, the owl specialised as a night hunter targeting small mammals in the forest undergrowth from various look-out points. It uses its hearing abilities for the purpose, and the facial disc facilitates precise location of victims.

Raufusskauz

Diese kleine Waldeule zeichnet sich durch dicht befiederte Beine und einen großen Kopf mit einem riesigen Schleier aus. Sie hat große, gelbe Augen, und die sie umgebenden Federn ähneln den hochgezogenen Augenbrauen, wodurch die Waldeule den Eindruck erweckt, als ob sie stets erstaunt sei. Von der Größe her ist sie mit einem Drossel oder Star vergleichbar.

Bei dieser Eulenart ist deutlich das Geschlechtsdimorphismus erkennbar. Die Weibchen sind um fast ein Drittel größer als die Männchen. Wahrscheinlich resultiert das aus Verteilung der Lebensaufgaben: Das größere Weibchen beschäftigt sich mit dem Ausbrüten von Eiern, dem Beschützen und Warmhalten der Küken, und das Männchen scheint dank seinem kleineren Gewicht ein leistungsfähiger und effizienterer Jäger zu sein, der die Familie mit der erbeuteten Nahrung versorgt.

Der Raufußkauz kommt aus sibirischer Taiga und Nordskandinavien her, wo das Klima instabil, Sommerzeit kurz, und Winter dunkel und lang ist. In diesen Regionen hat er sich als ein nächtli-

Włochatka żeruje głównie na śródleśnych terenach otwartych, przy leśnych drogach, parkingach czy paśnikach. Ulubionym pokarmem tych sów są nornikowate, takie jak nornica ruda i nornik bury, których populacje, co kilka lat, wyraźnie zwiększają swoją liczebność. Wówczas włochatki intensywniej się rozmnażają – w tym czasie samice składają nawet do jedenastu jaj, wyprowadzając do dwóch lęgów rocznie. Samce, które wcześniej zajęły wyjątkowo obfite łowiska, potrafią zwabić do czterech partnerek, zapewniając im wszystkim regularne dostawy pokarmu.

W Polsce włochatka występuje na terenie lasu, preferując stare, ponad stuletnie bory sosnowe, ale też młodsze, pod warunkiem, że może w nich znaleźć pojedyncze stare sosny z naturalnymi dziuplami lub dziuplami wykutymi przez dzięcioła czarnego. Włochatka bardzo chętnie zasiedla również budki lęgowe, zwłaszcza w młodszych lasach, gdzie brakuje dziupli. Również w takich miejscach, nazywanych spizarniami, gromadzi nadmiar pokarmu. Spizarnie znajdują się w rewirze lęgowym, a każda z nich może pomieścić nawet kilkadziesiąt ofiar.

Obserwując włochatki, nieraz spotykałem dziuple wypełnione ofiarami po brzegi. Wśród ofiar znajdowały się tam zarówno małe gryzoni, takie jak nornice i myszy, ale też tzw. ptasia drobnica (zięby, sikorki).

The boreal owl usually feeds in open areas, near forest roads, parking lots or hay racks. Its favourite feed consists of voles such as the bank and field voles whose populations regularly increase in number every few years.

This is when boreal owls multiply in greater numbers: at the time females can lay up to eleven eggs and hatch up to two broods annually. Males who had occupied exceptionally abundant hunting areas may attract up to four partners providing them all with regular supplies of food.

In Poland, the boreal owl inhabits interiors of forests preferring old, centuries-old pine forests an also younger ones provided that they include individual, old pines with natural hollows or hollows carved by the great spotted woodpecker. The boreal owl also appreciates nesting boxes, particularly in younger forests where natural hollows are scarce. It also collects excessive food there, in so-called storage points. The storage points are located within the brooding area and each one of them may hold up to several dozen of victims.

While observing boreal owls, I have encountered their storage points filled with reserves virtually up to the brim. The feed included small rodents such as voles and mice, but also small birds (chaffinch, tomtit).

Young boreal owls are chocolate brown upon leaving their nests and their colour is clearly dif-

ferent, as he is specialized in hunting small mammals in the undergrowth. For this he uses his hearing, and the certainty of location helps him to overcome the darkness.

Der Raufußkauz fängt Beute vor allem auf offenen Gebieten zwischen den Wäldern, an Waldwegen, Raststätten oder Fütterungen. Zu der von dieser Eulenart bevorzugten Nahrung gehören Wühlmäuse wie Rötelmaus und Erdmaus, deren Bestand immer wieder in Abständen von einigen Jahren zahlenmäßig zunimmt.

Dann vermehren sich die Raufußkäuze intensiver – die Weibchen legen in dieser Zeit bis zu elf Eier, und ziehen in einem Jahr bis zu zwei Brutengroße. Die Männchen, die früher äußerst reichhaltige Jagdreviere in Besitz genommen haben, können bis zu vier Partnerinnen anlocken und sie alle mit regelmäßigen Nahrungslieferungen versorgen.

In Polen ist der Raufußkauz tief in den Wäldern zu sichten. Er bevorzugt alte, über hundertjährige Kiefernwälder, bewohnt aber auch jüngere Wälder, vorausgesetzt, dass er dort einzelne alte Kiefern mit natürlichen oder durch Buntspecht gehämmerten Baumlöchern finden kann. Der Raufußkauz bewohnt auch sehr gern Nistkästen, insbesondere in jüngeren Wäldern, wo die Baumlöcher fehlen. Auch an solchen Orten, den sog. Vorratskammern, speichert er die überschüssige Nahrung. Die Vorratskammern befinden sich im

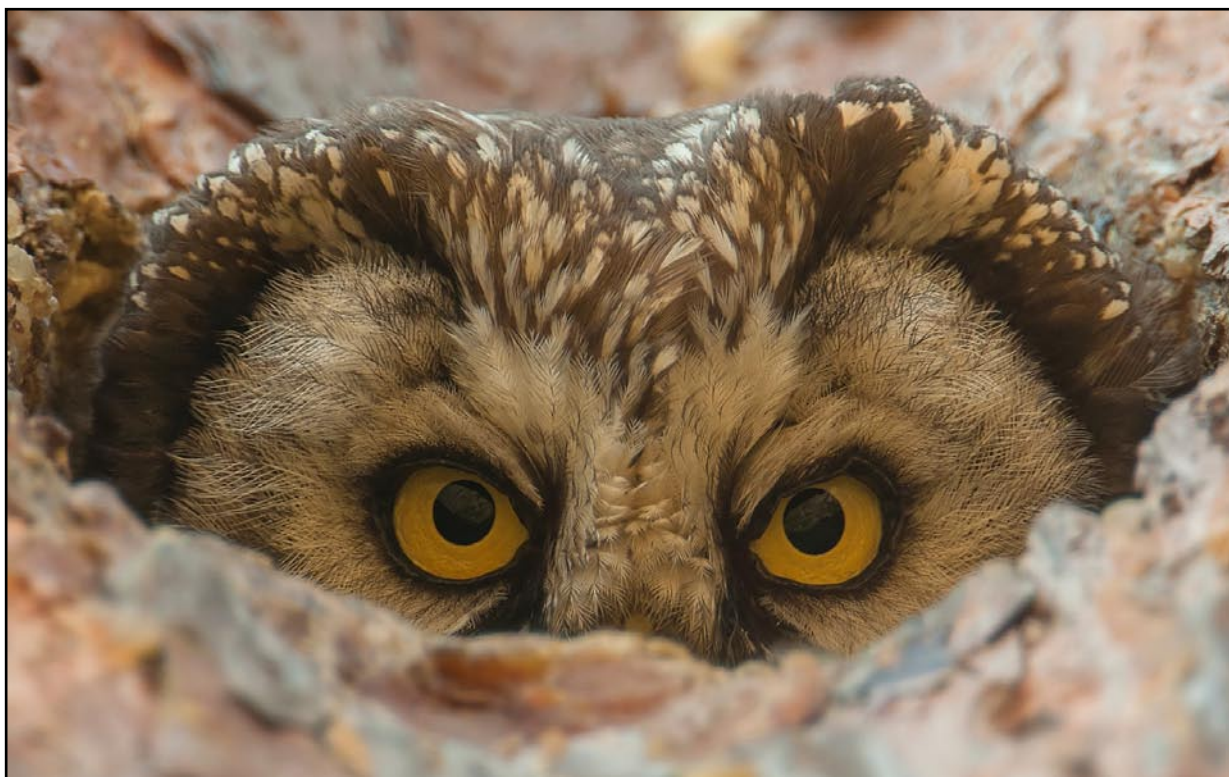
Młode włochatki po wyjściu z dziupli są czekoladowobrązowe i wyraźnie różnią się ubarwieniem od dorosłych rodziców. W tym czasie pozostają jeszcze nietotami i podfruwają niezdarnie z drzewa na drzewo, a w ciągu dnia można dostrzec, jak przesiadują przy pniach. W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczebności włochatek, skutkujący poszerzeniem zasięgu terytorialnego tego gatunku. Liczebność podlega wyraźnym zmianom, zależnym głównie od dostępności pokarmu w lesie.

ferent from their adult parents. At the time they remain flightless and clumsily dive from one tree to another, sitting on tree trunks at daytime. Over the last few years, an increase in the population of the boreal owl has been noted, which is attributable to the broadening of the territories of the species. Their number greatly fluctuates and is mostly dependable on the availability of food in forests.

Brutrevier, und jede von ihnen kann bis zu einigen zehn Beutetieren aufnehmen.

Bei den Beobachtungen der Raufußkäuze habe ich mehrmals die Baumlöcher vorgefunden, die bis zum Rand mit Opfern gefüllt waren. Unter ihnen befanden sich sowohl kleine Nagetiere wie Wühlmäuse und Mäuse, als auch die gemischten Kleinvögel (Buchfinke, Meisen).

Nachdem sie das Baumloch verlassen haben, sind die Raufußkäuze schokoladebraun und ihre Färbung unterscheidet sich deutlich von der ihrer Eltern. Zu diesem Zeitpunkt sind sie noch nicht flügge und fliegen nur ungeschickt von Baum zu Baum, und tagsüber kann man beobachten, wie sie an den Baumstämmen herumhocken. In den letzten Jahren lässt sich ein Anstieg der Zahl der Raufußkäuze beobachten, was mit der Erweiterung der territorialen Reichweite dieser Vogelart resultiert. Der zahlenmäßige Bestand schwankt deutlich, hauptsächlich in Abhängigkeit von der Verfügbarkeit des Nahrungsangebots im Walde.

Pójdźka

Sowa wielkości małego gołębia, z proporcjonalną do swojego rozmiaru, szeroką i zaokrągloną głową, krótkim ogonem i długimi, cienkimi oraz opierzonymi nogami. Ptak ten związany jest z otwartymi terenami rolniczymi ale opartymi na tradycyjnych gospodarstwach, a nie na masowej produkcji rolnej. Preferuje

---

Little Owl

The owl the size of a small pigeon with a broad, rounded head proportionate to its size, a short tail and long, thin legs covered with feathers. This bird inhabits open agricultural areas, yet based on traditional farms and not on mass agricultural production. It prefers diverse landscapes featuring meadows and pastures.

Steinkauz

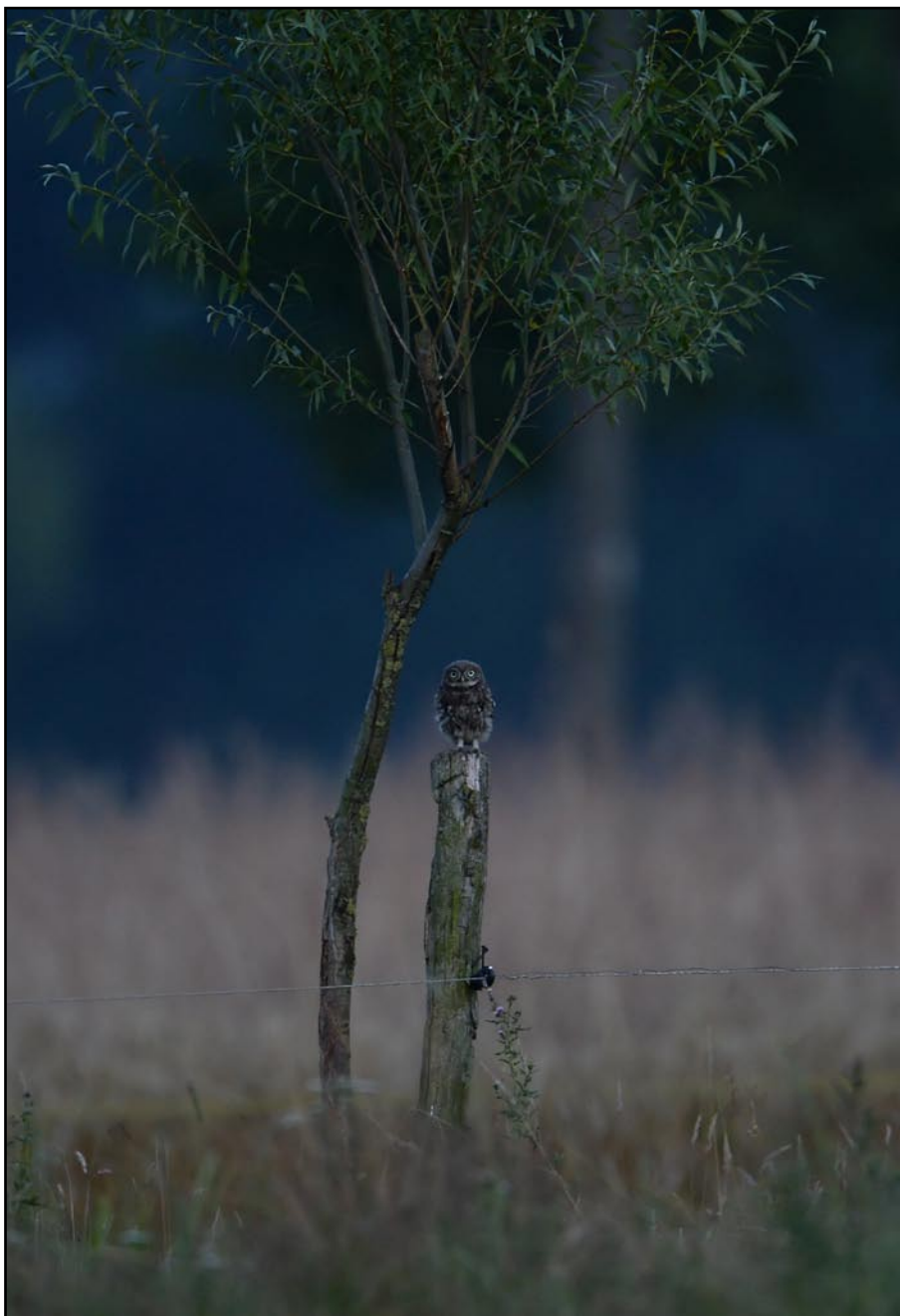
Diese Eulenart erreicht die Größe einer kleinen Taube, hat einen seiner Größe proportionsmäßig entsprechenden, breiten und gerundeten Kopf, einen kurzen Schwanz und lange, dünne und befiederte Beine. Dieser Vogel ist mit offenen Ackerflächen verbunden, auf denen jedoch traditionelle Landwirtschaft und keine

mozaikę krajobrazów z łąkami i pastwiskami. Towarzyszy człowiekowi od zarania dziejów, osiedlając się w jego sąsiedztwie.

Starożytni Grecy czcili pójdkę jako symbol mądrości i poświęcili ją bogini Atenie, skąd wywodzi się jej łacińska nazwa *Athene*. Polska nazwa pochodzi od ludowego przekładu jej głosu: „pójdz, pójdz w dołek pod kościółek”. W ludowych wierzeniach sowa ta stała się bowiem ptakiem, którego głos zwiastował śmierć.

It has been accompanying humans and settling in their vicinity from the beginning of mankind.

Ancient Greeks worshipped the little owl as a symbol of wisdom and devoted it to their goddess Athena, from which its name *Athene* derives. Its Polish name derives from a folk interpretation of its call: *Pójdz!* (*Come!*) and the proverb: *Pójdz, pójdz w dołek pod kościółek.* (*Come, come into the hollow in*

---

landwirtschaftliche Massenproduktion betrieben wird. Der Steinkauz bevorzugt eine abwechslungsreiche Landschaft mit Mosaik aus Wiesen und Weiden. Er begleitet den Menschen seit Anbeginn der Zeit und nistet gern in seiner Nähe.

Die Altgriechen huldigten dem Steinkauz als Sinnbild der Weisheit und haben ihn der Göttin Athene gewidmet, woraus seine lateinische Bezeichnung *Athene* abgeleitet wird. Polnische Bezeichnung stammt von der volkstümlichen Übersetzung seines Rufs „komm, komm ins Grab unter der Kirche herein” (poln. „*pójdz, pójdz w dołek pod kościółek*”). Nach volkstümlichen Überzeugungen wurde der Steinkauz zu einem Vogel, dessen Ruf den Tod ankündigen sollte. Der Steinkauz wird meistens in der Abend- und Tagesdämmerung gesichtet, aber man kann ihn auch tagsüber beobachten. Wenn wir in unserer Umgebung eine kleine Eule auf dem Dach eines Hauses oder einer Scheune sehen, können wir sicher sein, dass

Pójdźka jest widywana głównie o zmierzchu i świcie, ale można ją również spotkać za dnia. Jeżeli w swoim otoczeniu widzimy małą sowę na dachu domu czy stodoły, możemy być pewni, że to pójdźka. Kiedy sowa ta siedzi na płocie lub w sadzie na drzewie, łatwo ją wówczas rozpoznać po charakterystycznej sylwetce. Podczas polowania siada z reguły w tych samych miejscach i wypatruje zdobyczy. Ponieważ sowy nie mają mięśni odpowiedzialnych za poruszanie gałkami ocznymi, pójdźka, aby wypatrzeć ofiarę czy zbliżające się niebezpieczeństwo, obraca głowę wokół własnej osi.

Pójdźka osiedla się tam, gdzie może znaleźć odpowiednie dla siebie tereny łowieckie i lęgowe, ale zawsze w pobliżu człowieka. Miejsca te muszą obfitować w gryzonie, drobne ssaki, większe owady, jak pasikoniki, turkucie i chrząszcze oraz pająki, dżdżownice czy ślimaki bezmuszłowe. Sowa ta gniazduje w głowiastych wierzbach, starych drzewach owocowych, zakamarkach budynków, transformatorach, rzadziej w dolinach rzecznych czy parkach. Chętnie zajmuje odpowiednie budki lęgowe. Partnerzy dochowują sobie wierności i przez całe życie pozostają razem.

Pójdźka wyprowadza tylko jeden lęg w roku, a wychowane młode mogą przystępować do lęgów już wiosną roku następnego. Tak jak inne sowy, nie buduje gniazd, a jaja składa bezpośrednio na podłożu, choć znane są również przypadki

the churchyard). This is because in folk beliefs the owl was supposed to be a herald of an imminent death. The little owl can be seen mostly at dusk and dawn, but it may also be encountered at daytime. If we happen to see a little owl in our vicinity, on the roof of a house or a barn, we may be certain that it is the little owl. When it is perched on a fence or in an orchard on the tree branch, its distinctive silhouette is easy to recognise. While hunting, it usually sits in the same points looking for its prey. Since owls do not have muscles moving their eyeballs, the little owl can twist its head almost 360 degrees to spot the victim or detect the approaching danger.

The little owl inhabits favourable hunting and brooding areas, always in the vicinity of humans. The places must abound in rodents, small mammals, larger insects such as grasshoppers, mole crickets, beetles and spiders, earthworms or slugs. The owl nests in knotted willows, old fruit trees, recesses of buildings, transformer buildings, and more infrequently in river valleys or parks. It likes inhabiting suitable nesting boxes. The couple remain faithful to each other and stay together for life.

The little owl hatches only one brood in a year and the raised young owls may start brooding already in spring the following year. Like other owls, it does not build nests and lays its eggs directly on the base level, although cases of lying

es sich dabei um einen Steinkauz handelt. Wenn der Steinkauz auf einem Zaun oder im Obstgarten auf einem Zweig hockt, lässt er sich leicht aufgrund seiner charakteristischen Silhouette erkennen. Während der Jagt setzt er sich in der Regel immer an denselben Stellen und hält Ausschau nach Beute. Weil die Eulen über keine Muskeln verfügen, die für die Bewegung des Auges verantwortlich sind, dreht der Steinkauz den Kopf um seine Rotationsachse herum, um das Opfer oder die annähernde Gefahr auszuspähen.

Der Steinkauz nistet dort, wo er für ihn günstige Jagd- und Brutgebiete vorfinden kann, aber immer in der Nähe des Menschen. Diese Gebiete müssen reich an Nagetieren, Kleinsäugern, größeren Insekten z.B. Heupferden, Maulwurfsgrillen und Käfern, Regenwürmern und Nacktschnecken sowie Spinnen sein. Diese Eulenart nistet auf Kopfweiden, alten Obstbäumen, in Schlupfwinkeln in Gebäuden und Trafostationen, seltener in Flusstälern oder Parks. Gern nimmt er geeignete Nistkästen in Besitz. Die Partner bleiben sich treu und verbringen ihr ganzes Leben zusammen.

Der Steinkauz macht nur eine einzige Brut pro Jahr, und großgezogene junge Vögel können bereits im Folgejahr im Frühling mit der Paarung beginnen. Ähnlich wie die anderen Eulen baut der Steinkauz keine Nester, und legt Eier direkt auf dem Untergrund, obwohl auch die Fälle bekannt sind,

złożenia jaj w norach króliczych czy hałdach ziemi. Zazwyczaj na parę przypadają odchowane 2–3 pisklaki. Zdarzają się również przypadki zniesienia 7 jaj, jednak wówczas nie ze wszystkich jaj wykluwają się młode. Młode pójdzki w pierwszym roku życia przemieszczają się najczęściej na odległość 20–50 kilometrów, szukając dla siebie nowego terytorium.

eggs in rabbit holes or heaps of earth have been observed. A couple is commonly capable of raising two to three nestlings. Also cases of laying seven eggs have been noted, but not all of them were hatching eggs. In the first year of independence, young little owls move 20–50 km away in pursuit of their new territories.

in denen die Eier in Kaninchenhöhlen oder Erdhaldden gelegt werden. Auf ein Paar entfallen in der Regel 2–3 großgezogene Küken. Es kommt manchmal auch vor, dass 7 Eier gelegt werden, allerdings nicht aus allen Eiern schlüpfen dann Küken. Junge Steinkäuze legen meistens im ersten Lebensjahr eine Strecke von 20–50 Kilometern auf der Suche nach einem neuen Revier für sich zurück.

Płomykówka

Polska nazwa tej sowy pochodzi od białych plamek, które na szaro-brązowych skrzydłach piór (płaszcz) przypominają kształtem płomyki świecy. Płomykówka często gniazduje w kościołach, kaplicach czy dzwonnicach, stąd wywodzi się jej potoczna nazwa – sowa sakralna. Może zamieszkiwać także budynki gospodarcze, obory, stodoły czy transformatory. Chętnie zasiedla odpowiednie dla jej wielkości skrzynki lęgowe. Płomykówki można spotkać w ruinach magazynów, w wiatrakach, w otworach wentylacyjnych bloków mieszkalnych czy w gołębnikach. Pierwotnie sowa ta zamieszkiwała szczeliny i półki skalne, obszerne dziuple w drzewach oraz wnęki w skarpach ziemnych. Płomykówka zimuje przeważnie w budynkach położonych w granicach własnego terytorium, choć znane są przypadki spędzania zimy na drzewach razem z uszatkami. Ponieważ człowiek zaczął wokół siebie wznosić różne budowle, które zwały duże liczby gryzoni, płomykówki zmieniły miejsca zasiedlania i znalazły się blisko ludzi.

Barn owl

The Polish name of this owl (*the flame owl*) derives from white spots resembling candle flames on grey and brown background of the wing feathers. The barn owl often nests in churches, chapels and on bell towers, from which its common name of *the sacral owl* originates. It may also inhabit farm buildings, cowsheds, barns or transformer buildings. It is willing to settle in nesting boxes suited to its size. Barn owls can be encountered in ruins of warehouses, old windmills, ventilation holes of residential blocks of flats or if pigeon houses. This owl originally inhabited recesses and rock ledges, large hollows in trees and recesses in earth slopes. The barn owl usually stays overwinter in buildings located near its own territory, but cases of barn owls spending winter in trees together with long eared owls have also been noted. Since humans started developing their settlements by adding various-purpose buildings attracting numerous rodents, barn owls changed their habitats and moved closer to people.

Schleiereule

Polnische Bezeichnung dieser Eule ist von weißen Flecken abgeleitet, die sich auf graubrauner Flügeldecke (Mantel) befinden und von der Gestalt her den Kerzenflammen ähneln. Die Schleiereule nistet oft in Kirchen, Kapellen oder Glockentürmen, wodurch ihre umgängliche polnische Bezeichnung „sakrale Eule“ entstanden ist. Sie kann auch Wirtschaftsgebäude, Kuhställe oder Trafostationen bewohnen. Gern nimmt sie die für ihre Größe geeigneten Nistkästen in Besitz. Schleiereulen kann man in Ruinen von Lagerhäusern, Windmühlen, Belüftungsöffnungen an Wohnblocks oder in Taubenhäusern sichten. Ursprünglich bewohnte diese Eule Felsspalten und Felsschwellen, geräumige Baumlöcher und in Erdböschungen vorgefundene Höhlen. Die Schleiereule überwintert meistens in den in ihrem eigenen Revier gelegenen Gebäuden, obwohl auch Fälle bekannt sind, in denen sie den Winter auf Bäumen zusammen mit Waldohreulen verbringt. Weil der Mensch begonnen hat, um sich herum verschiedene Bauten zu errichten, die ziemlich große Mengen an Nagetieren anlocken, haben

W Polsce to jedyny przedstawiciel swojej rodziny, w związku z tym, różni się trochę od pozostałych puszczykowatych. Sowa ta z reguły prowadzi skryty tryb życia, a jej obecność zdradza chrapliwy, dość donośny głos, niczym nie przypominający ogólnie znanego pohukiwania popularnego puszczyka. Odzywa się nietypowym dla sów głosem, który porównać można do płaczu dziecka lub chrapania, sapania czy jęczenia wydawanego przez człowieka.

Obok puszczyka to jedna z nielicznych sów, która może polować w całkowitych ciemnościach. W stodołach, gdzie nie dociera żadne światło zewnętrzne pochodzące od gwiazd, księżyca czy lamp ulicznych, płomykówka dzięki słuchowi i odbijającym się falom dźwiękowym ma jeden z najwyższych współczynników skuteczności łowieckiej. Wprawdzie jej średni łup to trzy ofiary na dobę, bo tyle wystarczy jej do utrzymania kondycji, ale odnotowano też wyjątkowy przypadek łowności płomykówki, wynoszący 36 ofiar. Tak więc, jako łowca, sowa ta jest skuteczniejsza od niejednego kota.

Płomykówka nie buduje gniazd, lecz składa jaja bezpośrednio na podłożu. Wyprowadza najczęściej jeden lub dwa lęgi, ale jeśli przypada tzw. mysi rok, charakteryzujący się obfitością pokarmu, potrafi wyprowadzić trzeci lęg przed Bożym Narodzeniem. Młode, po opuszczeniu miejsca lęgowego, najczęściej osiedlają się w odległości od 1 do 50 km

It is the only representative of its family in Poland and therefore slightly different from other owls. This owl usually leads secreted lifestyle, marking its presence by breathy, quite loud sounds, entirely different from the hooting of the popular tawny owl. Its call can be compared to a baby's cry or snoring, gasping or human moaning.

Apart from the tawny owl, the barn owl is one of very few representatives of its genera who is capable of hunting in complete darkness. In barns, unlit by any external sources of light from the stars, moon or street lamps, due to its hearing skills and ability to read reflected sound waves, the barn owl reaches one of the highest coefficients of hunting efficiency. Its daily hunt may amount to three preys, as this suffices the owl to stay in good condition, but a unique case has been noted of a barn owl capable of hunting 36 preys overnight. Therefore, when it comes to rodent hunting efficiency, the owl may prove more effective than most cats.

The barn owl does not build nests but lays its eggs directly on the ground. It is usually capable of brooding once or twice a year, but in a mice-abundant year it may brood for the third time just before Christmas. After leaving their brooding place, the offspring usually settle 1 to 50 km away from their family nest, although the distance may in exceptional cases reach up to 300 km.

die Schleiereulen ihre Habitate gewechselt und sich in die Nähe von Menschen getraut.

In Polen ist Schleiereule die einzige Vertreterin ihrer Familie, so dass sie sich ein bisschen von den übrigen eigentlichen Eulen unterscheidet. Sie führt in der Regel ein heimliches Leben, und ihre Anwesenheit wird durch ihre raue, ziemlich weithin vernehmbare Stimme verraten, die keine Ähnlichkeit mit den allgemein bekannten Uhu-Rufen des beliebten Waldkauzes hat. Sie gibt eine für Eulen untypische Stimme von sich hin, die mit dem Weinen eines Kindes oder Schnarchen, Schnauben oder Stöhnen eines Menschen verglichen werden kann.

Neben dem Waldkauz ist das eine der wenigen Eulen, die in totaler Dunkelheit jagen können. In Scheunen, wo kein Licht von Sternen, Mond oder Straßenlaternen von außen hineindringt, erreicht die Schleiereule dank ihrem Gehörsinn und unter Ausnutzung der abprallenden Schallwellen eine der höchsten Jagdeffizienzquoten. Zwar umfasst ihre durchschnittliche Beute drei Opfer pro 24 Stunden, was für die Aufrechterhaltung ihrer guten physischen Verfassung ausreichend ist, wurde auch ein Fall der außergewöhnlichen Jagdfähigkeit der Schleiereule verzeichnet, die 36 Opfer gefangen hat. Als Jäger ist also diese Eule effizienter als manch eine Katze.

Die Schleiereule baut keine Nester, sondern legt die Eier direkt auf dem Untergrund. Sie zieht

od miejsca swoich narodzin, choć w wyjątkowych sytuacjach może to być nawet ponad 300 km.

Warto przy tej okazji wspomnieć o ciekawym przypadku niewierności partnerskiej. Okazuje się, że zwykle 1–2% samców wyprowadza dwa lęgi w tym samym czasie. Jeden z obserwowanych osobników był jednocześnie partnerem dwóch samic wysiadujących jaja i to w jednym budynku.

Płomykówka to piękna sowa, można by rzec, że jest wśród krewniaków arystokratką, niestety jej los jest u nas praktycznie całkowicie zależny od człowieka. Dlatego należy ją chronić i traktować jako zwiastun szczęścia, nie zaś przypisywać upiorne cechy.

In this context, an interesting case of marital infidelity is worth mentioning. It was found that 1 to 2 per cent of males start one to two broods simultaneously. One of the watched males was the mate of two brooding females, both of them inhabiting the same building.

The beauty of the barn owl might earn it the title of an aristocrat among its relatives; unfortunately, its fate leaves it almost entirely at the mercy of humans. This is why, instead of crediting it with spooky connotations, we ought to protect it and consider the herald of good luck.

meistens eine bis zwei Bruten auf, und wenn gerade ein sog. Mäusejahr ist, in dem ein reichliches Futterangebot verfügbar ist, ist sie imstande, vor Weihnachten noch die dritte Brut aufzuziehen. Die Jungvögel nach dem Verlassen des Brutplatzes lassen sich meistens in Entfernung von 1 bis 50 km von ihrem Geburtsort nieder, obwohl in Ausnahmefällen kann diese Entfernung sogar über 300 km betragen.

Erwähnenswert ist an dieser Stelle ein interessanter Fall der ehelichen Untreue. Es stellt sich nämlich heraus, dass gewöhnlich 1–2% von Männchen zwei Bruten zu gleicher Zeit aufziehen. Eins von den unter Beobachtung stehenden Männchen war zugleich Partner von zwei Weibchen, die auf Eiern saßen, und zwar in demselben Gebäude.

Die Schleiereule ist eine wunderschöne Eule, man kann sagen, dass sie eine Aristokratin unter ihren Verwandten ist. Leider ist ihr Schicksal bei uns praktisch fast gänzlich von dem Menschen abhängig. Deshalb soll man sie schützen und als Glücksboten betrachten, und nicht mit gespenstischen Eigenschaften assoziieren.

Puszczyk

Puszczyk to najbardziej rozpowszechniona i najliczniejsza w naszym kraju sowa, mająca wielkość wrony. Charakteryzuje go krępa budowa ciała, duża głowa, krótki ogon, silnie zaznaczona i wyodrębniona szlara z dużymi czarnymi oczami. Ze względu na ubarwienie, w obrębie tego gatunku można wyróżnić dwie odmiany – szarą i brązową.

Puszczyk gnieździ się zarówno w dużych kompleksach leśnych, alejach drzew, cmentarzach, jak i w niewielkich śródpolnych zadrzewieniach. Szczególnie upodobał sobie stare lasy liściaste, mieszane oraz wiekowe parki. Gatunek ten wykazuje dużą elastyczność pod względem przystosowania się do zmian środowiskowych, dlatego też potrafi zasiedlać również duże aglomeracje miejskie, parki przemysłowe, magazyny, hale czy wieże kościelne. Osobniki żyjące w miastach, okazują mniejszy strach przed człowiekiem, w porównaniu z tymi, występującymi w dużych kompleksach leśnych.

Puszczyk gniazduje w dziuplach, złomach, naturalnych szczelinach w drzewie, zarówno żywym,

Tawny Owl

The tawny owl is the most popular and numerous Polish owl, the size of a crow. It has a compact body, big head, short tail, and a clearly pronounced facial disc with big, black eyes. The species includes two colour varieties: grey and brown.

The tawny owl nests in large forests as well in avenues lined with trees, cemeteries, and small clumps of trees in fields. It is particularly fond of old deciduous and mixed forests, and centuries-old parks. The species shows high adaptability to environmental changes and is capable of both inhabiting large urbanised areas, industrial parks, warehouses or church towers. Owls living in cities are less afraid of humans compared to those inhabiting large forests.

The tawny owl nests in tree hollows, recesses, natural openings in trees or wood. There have been cases of the owl laying eggs in abandoned nests of predatory birds and corvids. The tawny owl is willing to occupy man-made nesting boxes. They were also observed to have inhabited rabbit holes. Tawny owls make couples for life and, as representatives of a strictly sedentary species,

Waldkauz

Der Waldkauz ist die in Polen wehrbereiteste und zahlreichste Gruppe von Eulen. Von der Größe her ähnelt er einer Krähe. Charakteristisch für ihn sind ein kompakter Körperbau, ein großer Kopf, ein kurzer Schwanz, ein stark ausgeprägter und sich abzeichnender Schleier und große schwarze Augen. Aufgrund der Färbung können im Rahmen dieser Art zwei Formen ausgesondert werden, und nämlich graue und schwarze Form.

Der Waldkauz nistet sowohl in großen Waldkomplexen, Baumalleen und auf Friedhöfen, als auch in kleinen Baumgruppen zwischen den Feldern. Insbesondere bevorzugt er alte Laub- und Mischwälder sowie alte Parkanlagen. Diese Vogelart zeichnet sich durch hohe Flexibilität hinsichtlich der Anpassung an Umweltänderungen aus, und kann somit auch große städtische Ballungsräume, Industrieparks, Lagerhäuser, Hallen oder Kirchtürme bewohnen. Die in den Städten lebenden Exemplare haben weniger Angst vor dem Menschen als die in großen Wohnkomplexen lebenden Exemplare.

Der Waldkauz nistet in Baumlöchern, abgebrochenen grünen Zweigen (im Bruch), natürlichen Baumspalten sowohl in lebenden als auch abgestorbenen

jak i martwym. Znanе są przypadki składania jaj w opuszczonych gniazdach ptaków drapieżnych i krukowatych. Puszczyk bardzo chętnie zajmuje też zbudowane przez człowieka budki lęgowe. Jako ciekawostkę można przytoczyć przykład gniazdowania puszczyka w norach króliczych. Ptaki te łączą się w pary na całe życie, a jako przedstawiciele gatunku ściśle osiadłego, przez cały rok zajmują swój skrawek terytorium, jakim jest las, park czy zielony fragment miasta, pilnując go przed konkurentami.

Okres lęgowy puszczyków przypada jeszcze w okresie zimy (styczeń, luty) i może trwać do

occupy their territory, be it a forest, park, or the city green throughout the year, closely protecting it from competitors. The tawny owls start brooding already in winter (January and February) which may last until May. Sometimes, when the weather is mild and food abundant, tawny owls dwelling in cities may choose to lay their eggs at the end of the year and brood them so that they can start feeding their nestlings already in January. This hardly ever happens in case of forest dwellers. Then the female lays and broods usually from three to five white, almost ideally round eggs. The male provides her with food over the

Bäumen. Es sind die Fälle bekannt, in denen Eier in verlassenen Nestern der Greifvögel und Krähen gelegt wurden. Der Waldkauz nimmt auch die durch den Menschen gebauten Nistkästen sehr gern in Besitz. Als interessante Besonderheit kann erwähnt werden, dass der Waldkauz zum Beispiel auch in Kaninchenhöhlen nisten. Die Waldkäuze bilden lebenslange Paare, und als Vertreter einer streng sesshaften Vogelart bewohnen sie seinen Landstrich das ganze Jahr über, bei dem es sich um Wald, Park oder einen begrünten Stadtteil handeln kann, und verteidigen sie ihn gegen Rivalen.

Die Balz der Waldkäuze entfällt noch auf Winterzeit (Januar, Februar) und kann bis Mai dauern. Manchmal,

maja. Czasami, gdy pogoda jest łagodna i występuje obfitość pokarmu, miejskie puszczyki potrafią jeszcze pod koniec roku złożyć i wysiadywać jaja, po to, żeby już w styczniu móc zacząć karmić młode. Takich przypadków w lasach raczej się nie spotyka. Samica składa, a później wysiaduje, zazwyczaj od trzech do pięciu, białych i prawie idealnie okrągłych, jaj. Samiec w tym czasie przynosi pożywienie i zaciekle broni partnerki przed drapieżnikami i nieproszonymi gośćmi. Zdarzają się przypadki ataku puszczyka na człowieka, który za bardzo zbliżył się do zajętego gniazda.

Nieraz uczestniczyłem w corocznej akcji czyszczenia budek lęgowych powieszonych z przeznaczeniem dla gągołów czy traczy nurogęsi. Okazało się, że w niektórych z nich złożyły i wysiadywały jaja samice puszczyków, samce zaś lotem ślizgowym zaciekle atakowały zbliżającego się wspinacza, który nie wiedział, że budkę pierwotnie przeznaczoną dla innych ptaków zajęła para puszczyków.

Samce puszczyków, w porównaniu z innymi sowami, wykazują dużą odwagę w obronie wysiadującej samicy i młodych. Najbardziej jednak agresywnym przedstawicielem tej rodziny jest puszczyk uralski, dużo większy od puszczyka zwyczajnego, a co za tym idzie, jego atak może być też bardziej niebezpieczny dla człowieka. Puszczyk na co dzień i za dnia jest bardzo spokojnym ptakiem

brooding time, fiercely protecting the nest from predators and unwelcome guests. It may even attack humans who approach the nest too closely.

Many times I participated in the annual activity of cleaning nesting boxes meant for goldeneyes or goosanders. It turned out that some of them were inhabited by brooding females of tawny owls. Their males glided over every approaching climber, fiercely attacking each intruder unaware of the fact that the box meant for other species had been occupied by a couple of tawny owls.

Compared to other species, tawny owl males show a lot of courage protecting their females and nestlings. The Ural owl, much larger than the tawny owl, has been noted as the most aggressive and, with regard to its size, its attacks may be more dangerous to a human. Generally, at daytime, the tawny owl is a very calm, slowly moving bird and if not frightened, it usually sits at its hollow base or inside a chimney, carefully watching the surroundings. It may be passed unnoticed from a few meter's distance.

The tawny owl usually feeds on small rodents such as voles, mice, rats and moles, but it can also prey on other birds or their nestlings; it can also catch a lizard or a frog. It hunts from an ambush: sitting in a convenient place, the owl listens to sounds made by potential preys hidden in the green. It has excellent hearing abilities due to asymmetrically

wenn das Wetter günstig ist und es reichlich Nahrung gibt, sind städtische Waldkäuze imstande, noch am Ende des Jahres Eier zu legen und darauf zu sitzen, um bereits im Januar mit der Fütterung der Jungen beginnen zu können. Solche Fälle kommen in Waldgebieten eher nicht vor. Das Weibchen legt gewöhnlich drei bis fünf weiße und fast perfekt runde Eier und dann sitzt sie darauf. Das Männchen bringt in dieser Zeit das Futter zum Nest und verteidigt die Partnerin erbittert vor Raubtieren und unerwünschten Gästen. Es kommt vor, dass ein Waldkauz den Menschen angreift, der sich zu nah an das bewohnte Nest gewagt hat.

Mehrmals habe ich mich an alljährlicher Aktion der Reinigung von Nistkästen teilgenommen, die für Schellenten oder Gänsesäger aufgehängt wurden. Es hat sich herausgestellt, dass in einigen von Nistkästen die Waldkauzweibchen Eier gelegt und darauf gesessen haben, wobei die Männchen im Segelflug den sich annähernden Kletterer erbittert attackierten, der nicht wusste, dass der ursprünglich für andere Vögel vorgesehene Nistkasten durch ein Waldkauz-Paar übernommen wurde.

Die Waldkauz-Männchen zeichnen sich im Vergleich zu anderen Eulen durch viel Mut bei Verteidigung des auf Eier sitzenden Weibchen und der Küken aus. Der aggressivste Vertreter dieser Vogelart ist allerdings der Uralkauz, der viel größer als der gewöhnliche Waldkauz ist, so dass sein Angriff auch viel gefährlicher für den Menschen sein kann.

o powolnych ruchach, niespłoszony siedzi zazwyczaj u podstawy dziupli czy w kominie i bacznie obserwuje okolicę. Można przejść kilka metrów od niego, nie zauważwszy go.

Pożywienie puszczyka to głównie drobne ssaki, takie jak nornice, myszy, szczury i krety, lecz nie pogardzi również ptakami i ich piskletami, potrafi też złowić jaszczurkę czy żabę. Poluje z zasiadki: siedząc w dogodnym miejscu, nasłuchuje dźwięków wydawanych przez poruszające się wśród roślinności potencjalne ofiary. Posiada doskonały słuch, dzięki asymetrycznie rozmieszczonym i wyjątkowo dużym otworom usznym. Takie ich ułożenie powoduje, że dźwięk dociera do uszu niejednocześnie, co pozwala mu precyzyjnie zlokalizować potencjalną zdobycz.

Ponieważ człowiek stale przekształca środowisko, w którym żyje, niektóre gatunki zmuszone są dostosować się do tych zmian. Puszczyk jest doskonałym przykładem zwierzęcia, które potrafi przystosować się do nowych warunków siedliskowych i życia obok człowieka. Jednak by mu to ułatwić, należy zadbać o pozostawianie starych, dziuplastych drzew i zdrowych, niezniszczonych środkami chemicznymi pól i łąk.

placed, large ear cavities. The sound reaches its ears at various speed which allows the owl to precisely locate a potential prey.

Humans constantly transform their environment, which forces many animal species to adapt to the changes. The tawny owl is an excellent example of an animal who can get used to altered habitat conditions and living near humans. To facilitate the adjustment, we should save old, hollow trees and make sure that meadows and fields are unaffected by chemicals.

Im Alltag und bei Tageslicht verhält sich der Waldkauz sehr ruhig, seine Bewegungen sind langsam. Wenn er nicht verscheucht wird, sitzt er in der Regel in einem Baumloch oder Kamin und beobachtet aufmerksam die Gegend. Man kann einige Meter entfernt an ihm vorbeigehen, ohne ihn wahrzunehmen.

Die Nahrung des Waldkauzes besteht vor allem aus Kleinsäugern wie Rötelmäusen, Mäusen, Ratten und Maulwürfen, er verzichtet jedoch nicht auf andere Vögel und deren Küken sowie kann auch eine Eidechse oder einen Frosch fangen. Er jagt vom Versteck aus, indem er an einer geeigneten Stelle sitzt, auf die Geräusche horcht, die durch die sich zwischen den Pflanzen bewegendem potenziellen Opfer erzeugt werden. Dank den asymmetrisch angebrachten und extrem großen Ohrenspalten, verfügt der Waldkauz über einen hervorragenden Gehörsinn. Solche Lage der Ohrenspalten verursacht, dass der Schall zu den Ohren nicht gleichzeitig gelangt, wodurch der Vogel die potenzielle Beute präzise orten kann.

Weil der Mensch ununterbrochen seinen Lebensraum umgestaltet, sind einige Arten gezwungen, sich diesen Änderungen anzupassen. Der Waldkauz ist ein geeignetes Beispiel des Tieres, das sich an neue Habitatbedingungen und an das Leben in der Nähe des Menschen anpassen kann. Um ihm jedoch dies zu erleichtern, soll dafür gesorgt werden, dass alte Bäume mit Baumlöchern und gesunde, durch chemische Mittel nicht zerstörte Felder und Wiesen erhalten bleiben.

Puchacz

Puchacz to nasza największa sowa, ale też największa sowa świata. Potężna, krępa budowa ciała oraz duże pomarańczowe oczy budzą respekt, choć w naturze raczej nie będzie nam dane jej zobaczyć, ponieważ jest to skryty i płochliwy drapieżnik.

Ten duch lasu jest co najmniej dwa razy większy od pospolitej uszatki. Samica przerasta rozmiarem samca i potrafi osiągnąć ciężar nawet czterech kilogramów przy rozpiętości skrzydeł prawie dwóch metrów. Puchacz, podobnie jak uszatka, posiada kępki piór po bokach głowy, mylnie nazywane uszami. Jej „pióra uszne” mogą mieć nawet dziesięć centymetrów, i służą głównie do przekazywania informacji o stanie, w jakim aktualnie znajduje się dany osobnik, wyrażając strach, podniecenie, niepewność, zadowolenie itp.

Oprócz umownych uszu, puchacz posiada jeszcze jedną charakterystyczną cechę wyglądu – białą plamę na podgardlu. W ciemnościach nocy, pohukujący puchacz, może zdradzić swą lokalizację połyskującą białą plamą, która pojawia się i znika w rytm wydawanego przez ptaka głosu.

Eagle Owl

The eagle owl is the largest Polish owl and at the same time the largest owl in the world. Its massive, stocky build and huge orange eyes command respect, although for its secretive lifestyle and timid nature this predator it is very unlikely to be seen in the wild.

This forest ghost is at least twice as big as the long eared owl. The female is larger than the male and may weigh up to four kilograms, its wings spanning almost two metres. The eagle owl, similarly to the long-eared owl, has tufts of feathers, mistakenly called ears, on the sides of its head. Its „ear” feathers may be up to 10 centimetres long and mainly perform communicative functions by informing of the bird's emotions, such as fear, excitement, insecurity, content etc.

Apart from the so-called ears, the eagle owl has one more distinctive feature: a white spot on its throat. A hooting eagle owl may indicate its location in the darkness of the night by the flashing white spot which appears and disappears to the rhythm of its calls.

Uhu

Der Uhu ist nicht nur unsere größte Eulenart, sondern auch die größte Eulenart weltweit. Ein starker, kompakter Körperbau und große orangefarbene Augen erwecken Respekt, obwohl es uns eher nicht gegönnt sein wird, ihn in der Natur zu sichten, weil er ein heimliches und scheues Raubtier ist.

Dieser Waldgeist ist wenigstens zweimal größer als die gewöhnliche Waldohreule. Das Weibchen übersteigt größtmäßig das Männchen und kann das Gewicht bis zu vier Kilogramm bei einer Flügelspannweite von fast zwei Meter erreichen. Der Uhu, wie auch die Waldohreule, hat Federbüschel an beiden Kopfseiten, die irrtümlich als Ohren bezeichnet werden. Seine „Federohren” können bis zehn Zentimeter lang sein und sie liefern hauptsächlich Informationen über den Zustand, in dem der jeweilige Vogel sich gerade befindet, indem sie von Angst, Aufregung, Unsicherheit, Zufriedenheit usw. zeugen.

Neben den Quasi-Ohren verfügt der Uhu über noch ein Merkmal seines äußeren Erscheinungsbildes, und zwar eine dunkle Stelle am Kropf. In der Dunkelheit der Nacht kann der die Uhu-Rufe ausstoßende Uhu seinen Aufenthaltsort durch glänzenden weißen Fleck ver-

Aktywność głosowa puchacza przypada głównie na okres wczesnej wiosny, przed złożeniem jaj, oraz w trakcie odbywania toków. Wśród gatunku zdarzają się również osobniki ewidentnie gadaliwe, które odzywają się przez cały rok. Przykładem mogą być samotne lub migrujące ptaki. Dla pary puchaczy, która z sukcesem odbyła i wyprodukowała w danym roku lęgi, również jesień jest okresem aktywności głosowej i zaznaczania swojego terytorium.

Osobniki dorosłe są ściśle osiadłe i jeżeli tylko mają odpowiednie warunki, zajmują podległe sobie terytoria przez całe życie. Dlatego też jesienna aktywność głosowa samca podyktowana jest głównie chęcią przepędzenia własnych młodych z zajmowanego przez siebie terytorium i zmuszenia ich do szukania własnego. Oczywiście puchacz dysponuje całym wachlarzem głosów, ale najbardziej charakterystyczny jest niski głos terytorialny *u-hu*. Wydawany przez samca w trakcie bezwietrznej, księżycowej nocy, dodatkowo na brzegu jeziora czy rzeki, może być słyszany z odległości nawet czterech kilometrów.

Puchacz zajmuje tereny pozbawione presji człowieka. Gniazduje głównie w środowisku leśnym, gdzie może znaleźć duże i rozległe tereny, zapewniające całoroczny spokój oraz bezpieczne miejsca na złożenie jaj. W Wielkopolsce takie możliwości dają doliny rzek i jezior, lasy,

The calls of the eagle owl reach the peak of activity mostly in early spring, before the laying of eggs and in the course of the mating period. The species also includes uniquely talkative individuals who like to call throughout the year. This may be exemplified by lonely or migrating birds. A couple of eagle owls who have successfully concluded brooding and raised their nestlings, also increase their calling activity in autumn when they proclaim their territory.

Adult individuals are strictly sedentary and if only the environment allows, they stay in their territories for life. Therefore, the autumn calling activity of the male is mainly dictated by its will to deter the offspring from the territory and compel them to find their own land. The eagle owl naturally has a broad repertoire of calls, but its characteristic, low-pitch *hoo-hooo* is the most widely recognised call. Sung by a male on a windless, moonlit night, additionally amplified by the proximity of a lake or a river, it may be heard from as far as four kilometres.

The eagle owl occupies areas free from the human interference. It nests in the forest environment where it can find broad and large territories ensuring its undisturbed life throughout the year and safe places for laying eggs. In Wielkopolska such conditions are offered by river and lake valleys, forests, thinned ancient deciduous and mixed forests, swamps, peat bogs, riparian zones etc.

ten, der im Rhythmus der durch den Vogel erzeugten Laute abwechselnd erscheint und verschwindet.

Stimmliche Aktivität des Uhus entfällt hauptsächlich auf Anfang des Frühlings, vor dem Eierlegen und in der Balz. Im Rahmen dieser Vogelart kommen auch notorisch geschwätzige Exemplare vor, die das ganze Jahr lang die Laute von sich geben. Als Beispiel können einsame oder migrierende Vögel dienen. Für ein Uhu-Paar, das erfolgreich im jeweiligen Jahr die Bruten aufgezogen und die Jungen aus dem Nest herausgeführt hat, auch Herbst ist die Periode der stimmlichen Aktivität und der Abgrenzung seines Reviers.

Erwachsene Exemplare sind fest sesshaft und immer wenn sie geeignete Bedingungen vorfinden, bewohnen sie die von sich beherrschten Gebiete ihr ganzes Leben lang. Deshalb ist die herbstliche stimmliche Aktivität eines Männchen hauptsächlich durch die Notwendigkeit erzwungen, die eigenen Jungen von dem durch das Männchen bewohnten Habitat wegzujagen und sie zur Suche nach ihrem eigenen Revier zu zwingen. Natürlich verfügt der Uhu über ein breites Spektrum von Lauten, aber als die charakteristischste Stimme gilt der niedrige territoriale *Uhu*-Ruf. Der Ruf, der durch ein Männchen in einer windlosen Mondnacht und dazu noch am See- oder Flussufer von sich gegeben wird, kann sogar aus der Entfernung von vier Kilometern wahrgenommen werden.

Der Uhu übernimmt Gebiete, die frei von Druck seitens des Menschen sind. Er nistet vor allem in

prześwietlone starodrzewy liściaste i mieszane, bagna, torfowiska, łągi itp.

Ta wielka sowa nie buduje własnych gniazd. W odpowiednich warunkach zajmuje te, zbudowane przez duże ptaki drapieżne oraz bociana czarnego, czasami wybiera również sztuczne konstrukcje stworzone przez człowieka. Duża część populacji gniazduje jednak na ziemi: pod wykrotem, na zboczu jeziora, rzeki, na kępie w olsie czy pod jałowcem. Zdarza się również, że puchacz obierają sobie miejsca całkowicie inne, np. ambony myśliwskie, opuszczone mosty, wiadukty czy inne konstrukcje zbudowane przez człowieka. W Hiszpanii odnotowano przypadek złożenia przez puchacza jaj w skrzynkach na balkonie budynku.

Ponieważ puchacz poluje głównie na obszarach otwartych, wybiera dla siebie arealy, na których znajdują się rozległe, otwarte łąki, nieużytki, tereny leśne, brzegi jezior, rzek, zakrzewione bagna i mokradła. Nocą może również odwiedzać luźne zabudowania i regularnie tam polować. Znaną są przypadki, gdy późnym wieczorem, duży ptak na podwórzu lub w ogrodzie atakował tchórze, szczura, kota czy nawet małego psa. Puchacz nie gardzi również ptactwem domowym. Jego rewir łowiecki zależy od dostępności pokarmu i może wynosić nawet dwadzieścia kilometrów kwadratowych.

Z reguły poluje z zasiadki, czyli czatując na potencjalną ofiarę w miejscu, loty patrolowe

This large owl does not build its own nests. In favourable conditions it occupies nests built by large predatory birds and the black stork; sometimes it chooses to stay in man-made objects. However, a large part of the population nests directly on the ground: in windfallen trees, on the lakeside, river bank, in bunches of trees or under a juniper. Eagle owls also happen to choose radically different places such as forestry lookout stations, old abandoned bridges, or other man-made structures. In Spain, a case of an eagle owl was noted who laid its eggs in boxes on a balcony of a building.

Since the eagle owl usually hunts in open areas, it chooses broad, open meadows, wastelands, forests, lakesides, river banks, bushy swamps and wetlands. It may also visit scattered buildings and hunt there at night. Late in the evening in the courtyard, those large birds are known to have attacked a polecat, rat, cat or even a small dog. The eagle owl will not despise domestic birds either. Its hunting territory depends on the availability of food and may reach up to twenty square kilometres.

It usually hunts from an ambush, by waiting for a potential prey on the spot; it undertakes patrol flights less frequently. The eagle owl can catch its prey both in flight and on the ground. Its lifestyle is mainly nocturnal and in the period of feeding

Wäldern, wo er große und weitläufige Gebiete vorfinden kann, die ihm ganzjährige Ruhe und einen sicheren Unterschlupf gewähren, um Eier legen zu können. In Großpolen bieten sich solche Möglichkeiten in Fluss- und Seetälern, Wäldern, gelichteten alten Laubwäldern und gemischten Baumbeständen, auf Sümpfen, Torfmooren, nassen Wiesen usw.

Diese große Eule baut keine eigenen Nester. Unter geeigneten Umständen übernimmt sie die durch große Raubvogel und Schwarzstorch gebauten Nester, sie wählt manchmal auch künstlich durch den Menschen geschaffene Konstruktionen. Ein großer Teil des Bestands nistet jedoch auf dem Boden: unter einem umgestürzten Baum, am Seeuferhang, im Erlenbusch oder unter einem Wacholder. Es kommt auch vor, dass Uhus sich für ganz andere Orte entscheiden, z.B. Hochsitze, verlassene Brücken, Überführungen oder andere durch den Menschen errichtete Konstruktionen. In Spanien wurde ein Fall verzeichnet, in dem ein Uhu-Weibchen die Eier in den Kasten auf dem Balkon eines Gebäudes gelegt hat.

Weil der Uhu hauptsächlich auf offenen Flächen jagt, wählt er für sich Gebiete, auf denen sich weitläufige, offene Wiesen, Brachfelder, Wälder, See- und Flussufer, mit Sträuchern bewachsene Sümpfe und Moraste befinden. In der Nacht kann er locker bebaute Gebiete besuchen und dort regelmäßig auf die Jagd gehen. Es sind Fälle bekannt, in denen spät am Abend ein großer Vogel auf dem Hof oder im

odbywa rzadziej. Puchacz potrafi chwycić swoje zdobycze zarówno w locie, jak i na ziemi. Prowadzi nocny tryb życia, a w czasie karmienia młodych aktywny jest już o zmierzchu. Zdarza się, że w okresie krótkich letnich nocy, jego aktywność wydłuża się także na porę dnia.

Podczas polowania puchacz nie gardzi innymi sowami. Jest polifagiem, czyli może odżywiać się różnymi rodzajami pokarmów. Wśród jego ofiar znajdują się więc ssaki, ptaki, gady, płazy, czasami ryby i owady. Ta wielka i silna sowa potrafi przynieść do gniazda ofiarę ważącą nawet trzy kilogramy. W diecie puchacza stwierdzono ponad sto gatunków różnych zwierząt.

Samica składa od jednego do czterech okrągłych, białych jaj. Po około 34 dniach wykluwają się młode, które po kilku tygodniach opuszczają miejsce gniazdowe i są dokarmiane nocą poza gniazdem. Czasami zdarza się, że w trakcie dnia młode puchacze wracają do rodzinnego gniazda.

Dorosłe ptaki opiekują się młodymi aż do pół roku, chroniąc je i dokarmiając. Po tym okresie zaczynają dostrzegać w nich konkurentów i je przeganiają. Młode przez dwa do trzech lat samotnie walczą o przetrwanie, zanim znajdą partnera i zajmą nowe stanowiska lęgowe.

Puchacz w zasadzie nie ma wrogów, a największe zagrożenie dla niego stanowi człowiek, który często nieświadomie powoduje ponad połowę

its nestlings it is active already at twilight. In the period of short summer nights its activity may extend onto daytime.

The eagle owl may also hunt other owls. It is a polyphage, which translates into the ability of eating various foods. Its victims include mammals, birds, reptiles, amphibians, occasionally fish and insects. This large and strong owl is capable of bringing a victim weighing up to 3 kilograms to its nest. The eagle owl's diet has been found to include over a hundred species.

The female lays from one to four round, white eggs. The nestlings hatch after about 34 days; they leave their nest after a few weeks and are fed at night outside the nest. Young eagle owls sometimes happen to come back to their family nest at daytime.

Adult birds take care of the offspring up to six months, by protecting and feeding them. After the lapse of the period they start seeing rivals in them and chase them away. Youngsters fight for survival for two to three years on their own before they find their mates and assume new brooding territories.

The eagle owl essentially has no natural enemies and humans pose the largest threat to it by unknowingly causing up to a half of losses in its population, mostly to broods. A female frightened from her nest may never return, and eggs or nest-

Garten einen Iltis, eine Ratte, eine Katze oder sogar einen kleinen Hund attackierte. Der Uhu verachtet auch kein Hausgeflügel. Sein Jagdrevier ist von dem Nahrungsangebot abhängig und seine Fläche kann sogar zwanzig Quadratkilometer erreichen.

In der Regel jagen Uhus vom Ansitz, das heißt vom Versteck aus, auf potentielle Beute wartend. Patrouillenflüge werden von ihm eher selten unternommen. Der Uhu ist imstande, seine Beute sowohl im Flug als auch am Boden fangen. Er führt nächtliches Leben, und während der Fütterung der Jungen ist er bereits in der Abenddämmerung aktiv. Es kommt vor, dass in der Zeit der kurzen Sommernächte sich seine Aktivität verlängert und auch bei Tageslicht fortgeführt wird.

Bei der Jagt verzichtet der Uhu nicht auf andere Eulenarten. Er ist Polyphag, das heißt er kann recht differenzierte Nahrung fressen. Als seine Beute dienen ihm also Säugetiere, Vögel, Reptilien, Amphibien, manchmal auch Fische und Insekten. Diese große und kräftige Eule kann zu seinem Nest ein Opfer mitbringen, das bis zu drei Kilogramm wiegt. In der Diät des Uhus hat man über hundert verschiedene Tierarten identifiziert.

Das Weibchen legt ein bis vier runde, weiße Eier. Nach ungefärbt 34 Tagen schlüpfen Küken, die nach einigen Wochen den Nestplatz verlassen und in der Nacht außerhalb des Nestes gefüttert werden. Manchmal kommt es vor, dass junge Uhus während des Tages zum Familiennest zurückkehren.

wszystkich strat, głównie w lęgach. Spłoszona z gniazda samica może już do niego nie powrócić, a zostawione bez opieki jaja czy pisklaki są narażone na ataki kruków, wron, srok, lisów, kun i dzików.

Biorąc pod uwagę to, że puchacz nie co roku przystępuje do lęgów oraz, że tylko co druga para wyprowadza z sukcesem zaledwie jedno młode, należy chronić ten gatunek i uświadamiać ludzi odpowiedzialnych za ochronę przyrody i gospodarkę leśną. Nadal sporym problemem jest, niestety, pogodzenie interesu człowieka i stopnia jego ingerencji w środowisko z ochroną puchaczy. Działaniami sprzyjającymi tym wielkim sowom jest tworzenie stref ochronnych, zarówno całorocznych, jak i okresowych, zakaz wstępu na teren ostoi oraz wznoszenie sztucznych gniazd na drzewach.

lings left unattended are exposed to attacks from ravens, crows, magpies, foxes, martens or boars.

Bearing in mind that the eagle owl does not brood every year, and that only every other couple successfully raise one nestling, we must protect the species and raise awareness of persons responsible for environmental protection and forest management. What poses a heavy problem is that the protection of eagle owls regrettably must be reconciled with interests of humans and their environmental interference. Establishment of protection zones, both periodically and throughout the year, as well as bans on entering bird sanctuaries and building artificial nests in trees stand a chance of promoting protection of those large owls.

Erwachsene Vögel sorgen für die Jungen bis zu einem halben Jahr, indem sie sie beschützen und füttern. Nach dieser Frist beginnen sie, in ihnen Rivalen zu sehen, und verjagen sie. Zwei bis drei Jahre lang kämpfen die Jungvögel einsam ums Überleben, bevor sie einen Partner finden und neue Brutplätze in Besitz nehmen.

Grundsätzlich hat der Uhu keine Feinde, und die größte Gefahr für ihn stellt der Mensch dar, der oft unbewusst über die Hälfte aller Verluste, vor allem beim Nachwuchs, verursacht. Das von ihrem Nest verscheuchte Weibchen kehrt manchmal nicht mehr zum Nest zurück, und die ohne Schutz zurückgelassenen Eier oder Küken sind den Angriffen von Raben, Krähen, Füchsen, Elstern, Mardern und Wildschweinen ausgesetzt.

Angesichts der Tatsache, dass der Uhu nicht jedes Jahr eine Brut aufzieht und nur jedes zweite Paar nur ein Jungvögel erfolgreich großzieht, soll diese Vogelart geschützt und die für Naturschutz und Forstwirtschaft verantwortlichen Menschen diesbezüglich aufgeklärt werden. Umstritten ist leider nach wie vor die Frage danach, wie das Interesse des Menschen und dessen Eingreifen in die Umwelt mit dem Schutz von Uhus in Einklang gebracht werden kann. Die für diese Großeulen günstigen Maßnahmen umfassen die Gründung der sowohl alljährlichen als auch periodischen Schutz-zonen, das Verbot des Betretens der Einstände und die Errichtung der künstlichen Nester auf den Bäumen.

Cezary Korkosz (1968), fotograf dzikiej przyrody, podróżnik i pejzażysta, wypracował niepowtarzalny styl dzielenia się obrazami namalowanymi przez samą naturę. Pochodzi ze starej szkoły fotografii analogowej i średniego formatu. Przez ponad 20 lat uwieczniał przyrodę na kliszy, od kilku lat, zafascynowany możliwościami dzisiejszej techniki, wykorzystuje ją podczas rejestracji dynamicznych scen ruchu i akcji w trudnych warunkach. Na swoich zdjęciach ukazuje to, co praktycznie do niedawna było niemożliwe do uchwycenia, a tym samym do pokazania w fotografii dzikiej przyrody.

Ogrom pracy jaki poświęca na realizację projektów znajduje uznanie w książkach i albumach. Fotograf jest autorem albumów: *Bóbr zapobiegliwy gospodarz* (2013), *Wilk skryty wędrowiec* (2014), *Żubr władca absolutny* (2015), *Rybołów ginące piękno* (2016), *Żubr na Pomorzu Zachodnim* (2017).

Współpracuje z Telewizją Polską, między innymi przy zdjęciach do cyklu filmów *Ocalony Świat* (2014), *Tajemnice koron drzew* (2016), *Sekretne życie żurawia* (2017).

Jego twórczość zyskała uznanie na Grand Press Photo (2008), I miejsce w Międzynarodowym Konkursie Photo Award Austria Center Vienna w Wiedniu (2008), Grand Prix w VIII edycja konkursu Parki Narodowe (2007), I miejsce oraz wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Fotografii Przyrodniczej FOTO-EKO (2007), I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym im. Włodzimierza Puchalskiego (2007), I miejsce w VII edycji Bałtyckiego Konkursu Fotograficznego (2007), I nagroda na Festiwalu Fotografii Przyrodniczej „Wizje Natury” (2006), 4 wyróżnienia w konkursie Nasze Ptaki (2006), I nagroda w Konkursie Fotograficznym „Eurazja – dialog i przenikanie kultur”, organizowanym w ramach ASIA-EUROPE mediations (2007).

Cezary Korkosz jest autorem cyklu diaporam, wernisaży, wystaw i pokazów autorskich: *Kamczatka – kraina cudów na Pacyfiku* (2005), *Mongolia – szlakiem Czyngis-chana* (2006), *Laponia – daleka północ Europy* (2007) czy *Syberia – moje miejsce na ziemi* (2008).

Współpracuje z wydawnictwami zajmującymi się przyrodą i jej ochroną, związany jest z agencjami fotograficznymi w Polsce i za granicą.

Cezary Korkosz jest członkiem Związku Polskich Fotografów Przyrody, współpracownikiem Komisji Helsińskiej przy State of the Baltic Sea oraz Stacji Ornitologicznej Muzeum i Instytutu Zoologii PAN w Gdańsku.

Zdjęcia do albumu o sowach powstawały na przestrzeni kilku lat, to efekt poświęcenia ogromnej ilości czasu i pracy nierzadko w warunkach dla człowieka obcych i niesprzyjających, po zapadnięciu zmroku.

Cezary Korkosz (1968), a wildlife photographer, traveller and landscapist, has developed his own unique style of popularising pictures painted by the nature itself. He represents the old school of analogue and medium-format photography. For over 20 years he has been capturing wildlife on the photographic plate; for a few years he has been fascinated by possibilities offered by modern technology, employing it for dynamic movement and action scenes in difficult conditions. His photographs show what until recently has been impossible to capture and show in wildlife photography.

Tremendous effort Cezary puts into his projects has found recognition in the publication of his photography albums.

The photographer is the author of albums: *Beaver, the Foresighted Host* (2013), *Wolf, the Silent Wanderer* (2014), *Wisent, the Absolute Ruler* (2015), *Osprey, the Vanishing Beauty* (2016), and *Wisent in West Pomerania* (2017).

He co-operates with the Polish television, including photos for series of films *The Preserved World* (2014), *Tree Crown Mysteries* (2016), *Secret Life of the Crane* (2017).

His works found appreciation in Grand Press Photo (2008), won the first place in the International Competition Photo Advard Austria Center Vienna (2008), Grand Prix in the 8th Edition of the Competition National Parks (2007), first place and award of excellence in All-Poland Nature Photography Competition FOTO-EKO (2007), first place in all-Poland Włodzimierz Puchalski Photography Competition (2007), first place in the 7th Edition of the Baltic Photography Competition (2007), 1st place in Nature Photography Competition Visions of Nature (2006), four awards of excellence in *Our Birds* Competition (2006), 1st place in Eurasia: *Dialogue and Blending of Cultures Photography* Competition organised as a part of ASIA-EUROPE mediations (2007).

Cezary Korkosz is the author of a cycle of slideshows, exhibitions and independent shows: *Kamchatka, Wonderland on the Pacific* (2005), *Mongolia: Trail of Genghis Khan* (2006), *Lapland, Europe's Far North* (2007) or *Siberia, My Place on Earth* (2008).

Cezary co-operates with publishing houses promoting protection of nature and wildlife; he works with photographic agencies both in Poland and abroad.

Cezary Korkosz is a member of the Association of Polish Nature Photographers, a co-worker of the Helsinki Commission for the State of the Baltic Sea and a co-worker of the Ornithology Station of Museum and Institute of Zoology at Polish Academy of Science in Gdańsk.

Photographs to the album dedicated to owls were taken over a number of years; they required sacrificing ample time and effort, and often meant working in unusual and hostile conditions to a human: after the dark.

Cezary Korkosz (1968), Wildnaturfotograf, Globetrotter und Landschaftsfotograf, hat einen unnachahmlichen Stil ausgearbeitet, um die von der Natur selbst gemalten Bilder mit anderen teilen zu können. Er stammt aus der alten Schule der Analogfotografie im Mittelformat. Über 20 Jahre lang pflegte er die Natur auf Aufnahmeplatten zu verewigen, seit einigen Jahren von den Möglichkeiten der heutigen Technik fasziniert, nutzt er sie zur Aufzeichnung von dynamischen Bewegungsszenen und Aktionen unter schweren Bedingungen. Seine Bilder zeigen das, was bis vor kurzem nicht erfasst, und somit nicht auf den Fotos der wilden Natur gezeigt werden konnte.

Dank dem riesigen Arbeitsaufwand, den er für die Realisierung von Projekten aufopfert, finden seine Bildbände allgemeine Anerkennung.

Der Fotograf ist Autor folgender Bildbände: *Bieber – der fürsorgliche Wirt* (2013), *Wolf – der heimliche Wanderer* (2014), *Wisent – der absolute Herrscher* (2015), *Fischadler – die schwindende Schönheit* (2016), *Wisent im polnischen Westpommern* (2017).

Er arbeitet mit Polnischem Fernsehen zusammen, unter anderem bei den Aufnahmen für eine Filmreihe: *Die gerettete Welt* (2014), *Die Geheimnisse der Baumkronen* (2016), *Das geheime Leben des Kranichs* (2017).

Für seine schöpferische Tätigkeit hat er die Anerkennung beim Wettbewerb Grand Press Photo (2008) erreicht sowie den 1. Platz beim Internationalen Wettbewerb Photo Award Austria Center Vienna in Wien (2008), Grand Prix beim 8. Wettbewerb Nationalparks (2007), den 1. Platz und die Auszeichnung beim Polnischen Naturfoto-Wettbewerb FOTO-EKO (2007), den 1. Platz beim Polnischen Włodzimierz-Puchalski-Fotowettbewerb (2007), den 1. Platz beim 8. Ostsee-Fotowettbewerb (2007), den 1. Preis beim Naturfoto-Wettbewerb „NaturVisionen“ (2006), 4 Auszeichnungen beim Wettbewerb „Unsere Vögel“ (2006) und den 1. Preis bei dem im Rahmen von ASIA-EUROPE Mediations veranstalteten Fotowettbewerb „Eurasien – Dialog und Durchdringung der Kulturen“ (2007) gewonnen.

Cezary Korkosz ist Autor einer Reihe von eigenen Audio-Slideshows, Ausstellungen und Präsentationen: *„Kamtschatka – Welt der Wunder im Pazifik“* (2005), *„Mongolei – auf den Spuren von Dschingis Khan“* (2006), *„Lapland – Europas hoher Norden“* (2007) oder *„Sibirien – mein Platz auf Erden“* (2008).

Er arbeitet mit Verlagen zusammen, die sich mit Natur und Naturschutz beschäftigen, er ist mit Fotoagenturen in Polen und im Ausland verbunden.

Cezary Korkosz ist Mitglied des Vereins Polnischer Naturfotografen, Mitarbeiter des Helsinki Ausschusses State of the Baltic Sea und Mitarbeiter der Ornithologischen Station des Museums und Instituts für Zoologie bei Polnischer Akademie der Wissenschaften in Gdańsk.

Die Aufnahmen für den Bildband über Eulen sind innerhalb von mehreren Jahren als Resultat eines enormen Zeit- und Arbeitsaufwands unter den für Menschen weitgehend unvertrauten und widrigen Bedingungen nach Einbruch der Dämmerung entstanden.

Literatura

Artur Gaweł, Grzegorz Grzywaczewski, Romuald Mikusek, Przemysław Stachyra, Paweł Szczepaniak, Artur Tabor, *Sowy Polski*, Winkowski 2005.

Dariusz Anderwald, *Podręcznik najlepszych praktyk ochrony sów*, Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, Warszawa 2014.

Dariusz Anderwald, *Wszystkie sowy naszych lasów*, Centrum Informacji Lasów Państwowych, Warszawa 2010.

Romuald Mikusek, *Metody badań i ochrony sów*, FWIE Kraków 2005.

Stanislav Harvancik, *Sovy Slovenska vo fotografii*, DanSta 2009.

www.owlpages.com

www.cezarykorkosz.pl

www.sowy.eco.pl

Sowy to z pewnością jedna z najbardziej tajemniczych grup ptaków, spośród wszystkich gatunków, występujących na naszej ziemi. Już od wieków fascynowały ludzi. Od zawsze kojarzono je z mrokami nocy, ich odgłosy, słyszane po zmroku, pobudzały ludzką wyobraźnię. Niegdyś wierzono, że są duszami zmarłych, które błąkają się, nie mogąc znaleźć ukojenia w zaświatach.

Zdjęcia do albumu powstawały na przestrzeni kilku lat, to efekt poświęcenia ogromnej ilości czasu i pracy nierzadko w warunkach dla człowieka obcych i niesprzyjających, po zapadnięciu zmroku.

ISBN 978-83-947291-0-3